

การปรับปรุงเงินเดือน ข้าราชการพลเรือน

สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลภาครัฐ

สำนักงาน ก.พ.

การปรับปรุงเงินเดือน ข้าราชการพลเรือน

สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลภาครัฐ
สำนักงาน ก.พ.

การปรับปรุงเงินเดือน ข้าราชการพลเรือน

สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลภาครัฐ
สำนักงาน ก.พ.

ISBN 974-7289-08-3

พิมพ์ที่ อีรานุสรณ์การพิมพ์

15/110 หมู่ 11 ซอยพณิชยการธนบุรี (จรัลฯ 13) แขวงบางแวก เขตภาษีเจริญ กทม.

โทร. และ แฟกซ์ 412-8915 , 418-2474

คำนำ

ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการจูงใจให้ข้าราชการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และจูงใจให้ข้าราชการที่มีความรู้ความสามารถคงอยู่ในระบบราชการต่อไป คือ การกำหนดอัตราเงินเดือนให้เหมาะสมกับอัตราค่าจ้างในท้องตลาดที่เปลี่ยนแปลงไป อัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนที่กำหนดขึ้นมาในแต่ละยุคสมัยส่วนมากจะไม่ค่อยคำนึงถึงอัตราค่าจ้างในท้องตลาด แต่จะคำนึงถึงนโยบายและงบประมาณของรัฐบาลเป็นสำคัญ เอกสารการปรับปรุงเงินเดือนข้าราชการพลเรือนชุดนี้ได้รวบรวมแนวความคิดในการปรับปรุงเงินเดือนในแต่ละสมัยพร้อมกับบัญชีเงินเดือนข้าราชการพลเรือนที่ได้ประกาศใช้ในท้ายพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช 2476 เป็นต้นมา

เอกสารชุดนี้ได้รับความอนุเคราะห์ในการจัดพิมพ์จากมูลนิธิคอนราด อเดเนาวิ ซึ่งเป็นผู้ให้การสนับสนุนสำนักงาน ก.พ. ในการปรับปรุงระบบข้าราชการพลเรือน และการจัดพิมพ์เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วยดีตลอดมา

สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลภาครัฐ

สำนักงาน ก.พ.

ธันวาคม 2535

สารบัญ

	หน้า
ความนำ	1
เงินเดือนของข้าราชการก่อน พ.ศ. 2476	2
เงินเดือนข้าราชการตั้งแต่ พ.ศ. 2476	4
พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช 2476	5
พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช 2479	10
พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช 2482	16
พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช 2485	20
พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2491	27
พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2495	30
พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2497	33
พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2502	35
พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2510	37
ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 358 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515	41

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2517	44
พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518	47
พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2521	50
พระราชกฤษฎีกาให้ปรับใช้บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน หมายเลข 2 ท้ายพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518 พ.ศ. 2522	53
พระราชกฤษฎีกาให้ปรับใช้บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน หมายเลข 3 ท้ายพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518 พ.ศ. 2524	59
พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2531	62
พระราชกฤษฎีกาให้ปรับใช้บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน บัญชี ก. ท้ายพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518 พ.ศ. 2531	69
พระราชกฤษฎีกาให้ปรับใช้บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน บัญชี ข. ท้ายพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518 พ.ศ. 2533	71
พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535	75
สรุป	84

การปรับปรุงเงินเดือนข้าราชการพลเรือน

ความนำ

ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีส่วนกระทบต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการ คืออัตราเงินเดือนและสวัสดิการที่ข้าราชการจะได้รับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเงินเดือนเป็นสิ่งจูงใจที่เห็นได้ชัดแจ้งที่จะเป็นตัวช่วยดึงดูดให้คนที่มีความรู้ความสามารถสมัครเข้ารับราชการและช่วยป้องกันมิให้คนที่มีความรู้ความสามารถลาออกจากระบบราชการ ดังนั้น จึงจะเห็นได้ว่าองค์กรขนาดใหญ่ที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสูงนั้น จะกำหนดอัตราเงินเดือนของพนักงานไว้สูง ไม่ว่าจะเป็นระดับบรรจุหรือระดับบริหาร เงินเดือนนอกจากเป็นปัจจัยที่จะช่วยดึงดูดและคงไว้ซึ่งคนที่มีความรู้ความสามารถให้อยู่ในองค์กรแล้ว เงินเดือนยังเป็นปัจจัยที่แสดงให้เห็นถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคมของผู้ปฏิบัติงานด้วย ดังนั้นหากเงินเดือนข้าราชการไม่สามารถที่จะแข่งขันกับองค์กรธุรกิจอื่น ๆ หรือคงอยู่ในระดับเดียวกันกับองค์กรธุรกิจอื่นแล้ว สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของข้าราชการก็จะถดถอยลง ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานข้าราชการก็จะลดลง ระบบราชการจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้นจึงคาดหวังได้ยาก

การได้รับผลตอบแทนจากการปฏิบัติงานในรูปเงินเดือนของข้าราชการพลเรือน เช่นในปัจจุบันนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการรับผลตอบแทนต่าง ๆ มาเป็นระยะ ๆ ตั้งแต่ระดับสมบูรณาญาสิทธิราช การศึกษาประวัติความเป็นมาของเงินเดือนข้าราชการพลเรือนจะทำให้ทราบถึงแนวความคิดของรัฐบาลในแต่ละสมัยที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงบัญชีเงินเดือนข้าราชการในครั้งนั้น ซึ่งจะได้ใช้เป็นแบบอย่างในการปรับปรุงเงินเดือนข้าราชการในครั้งต่อไป

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้

และกำหนดให้ข้าราชการผู้มีตำแหน่งและปฏิบัติราชการในที่ทำการนี้ได้รับเงินเดือน แทนค่าธรรมเนียม ซึ่งนับว่าเป็นครั้งแรกที่ได้มีการกำหนดอัตราเงินเดือนข้าราชการชั้น (200 ปี มหาจักรีวงศ์ 2526 : 185) ต่อมาได้ขยายออกไปยังกระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กระทรวงธรรมการ และกระทรวงอื่น ๆ ตามลำดับ ส่วนข้าราชการ หัวเมืองนั้นในขั้นแรกให้เฉพาะข้าราชการที่อยู่ในกองข้าหลวงเทศาภิบาลก่อน แล้วค่อย ๆ ขยายไปถึงเจ้าเมือง กรมการเมือง และอำเภอในที่สุด แต่อัตราเงินเดือนที่กำหนด ในแต่ละกระทรวงจะไม่เป็นระเบียบเดียวกัน แล้วแต่เจ้ากระทรวงจะพิจารณาตามความ เหมาะสม (ชูชาติ ประมวลผล 2505 : 333)

เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช 2471 ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับแรกนั้น ได้มีการกำหนดอัตรา เงินเดือนข้าราชการให้เป็นระเบียบเดียวกัน และให้ใช้ทุกกระทรวงเป็นครั้งแรก (ชูชาติ ประมวลผล 2505 : 334) โดยมีหลักการบัญญัติไว้ในมาตรา 157 แห่งพระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช 2471 ว่า "ข้าราชการพลเรือนสามัญในเวลา ที่รับราชการอยู่จะได้รับพระราชทานเงินเดือนตามอัตราที่ได้รับพระบรมราชานุญาตไว้ และตามระเบียบของกรมและกระทรวงที่รับราชการ" (คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2504 : 13) แต่อย่างไรก็ดี หลักการตามพระราชบัญญัติ ดังกล่าวอาจทำให้ข้าราชการที่มีความรู้ความสามารถและคุณวุฒิเท่าเทียมกัน อาจได้รับ เงินเดือนไม่เท่ากัน ถ้าปฏิบัติงานอยู่ต่างกรม หรือต่างกระทรวงกัน แม้แต่ข้าราชการ ที่อยู่ในกระทรวงเดียวกันอาจได้รับเงินเดือนไม่เท่ากันก็ได้ เพราะหลักการการรับเงินเดือน ของแต่ละกรมอาจไม่เหมือนกัน

ข้าราชการพลเรือนได้รับเงินเดือนที่อาจพิจารณาได้ว่าถูกต้องสมบูรณ์แบบ เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช 2476 (ชูชาติ ประมวลผล 505 : 335) ซึ่งมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช 2476 ระบุว่า "ข้าราชการพลเรือนจะได้รับพระราชทานเงินเดือนตามอัตรา

ที่ประกาศในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นหน้าที่ของกระทรวงเจ้าสังกัดที่จะทำความตกลงกับ ก.พ. กำหนดอัตราเงินเดือนขั้นต่ำและขั้นสูงของตำแหน่ง โดยคำนึงถึงคุณภาพและปริมาณแห่งตำแหน่งนั้น ๆ และแจ้งให้กระทรวงการคลังทราบแล้วให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงตราเป็นพระราชกฤษฎีกา(คณะรัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2504 : 13)

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช 2476 เป็นพระราชบัญญัติฉบับแรกที่ได้มีการกำหนดบัญชีเงินเดือนข้าราชการพลเรือน และข้าราชการการเมืองไว้ในพระราชบัญญัติ และได้เป็นแบบฉบับให้มีการกำหนดบัญชีเงินเดือนข้าราชการพลเรือนไว้ท้ายพระราชบัญญัติ ดังนั้น เมื่อจะมีการแก้ไขบัญชีเงินเดือนก็ต้องแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการด้วย ทำให้เกิดความไม่สะดวก และไม่คล่องตัวในการปรับปรุงบัญชีเงินเดือนข้าราชการ ดังนั้น เมื่อมีการใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2518 จึงได้มีการแก้ไขหลักการนี้ใหม่ โดยกำหนดให้มีบัญชีเงินเดือนแนบท้ายพระราชบัญญัติไว้หลาย ๆ บัญชี และถ้าจะปรับปรุงบัญชีเงินเดือนข้าราชการพลเรือนให้สูงขึ้น โดยใช้บัญชีเงินเดือนใหม่ท้ายพระราชบัญญัติก็ให้ทำได้โดยออกเป็นพระราชกฤษฎีกา

เงินเดือนข้าราชการตั้งแต่ พ.ศ. 2476

การเปลี่ยนแปลงเงินเดือนข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ปี 2476 ซึ่งเป็นปีแรกที่มีการกำหนดบัญชีเงินเดือนข้าราชการพลเรือนไว้ท้ายพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนสรุปได้ดังนี้

1. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช 2476

เป็นพระราชบัญญัติที่กำหนดให้มีบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการไว้ท้ายพระราชบัญญัติโดยให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 24 เมษายน 2477 และได้กำหนดประเภทของข้าราชการพลเรือนไว้ 5 ประเภทในมาตรา 5 (คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2504 : 13) ดังนี้

- (1) ข้าราชการพลเรือนการเมือง ได้แก่ ผู้ซึ่งรับราชการในตำแหน่งการเมือง ตามบทพระราชบัญญัติ
- (2) ข้าราชการพลเรือนสามัญ ได้แก่ ผู้ซึ่งรับราชการในตำแหน่งประจำ
- (3) ข้าราชการพลเรือนรัฐพาณิชย์ ได้แก่ ผู้ซึ่งรับราชการในตำแหน่งรัฐพาณิชย์ ซึ่งจะได้มีข้อบังคับของ ก.พ. กำหนดไว้ว่าเป็นตำแหน่งรัฐพาณิชย์
- (4) ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ ได้แก่ ผู้ซึ่งรับราชการในตำแหน่งซึ่งจะได้มีข้อบังคับของ ก.พ. ไว้ว่า เป็นตำแหน่งราชการในองค์พระมหากษัตริย์
- (5) ข้าราชการพลเรือนวิสามัญ ได้แก่ ผู้ซึ่งรัฐบาลจ้างรับราชการ

ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช 2471 ได้กำหนดให้ข้าราชการพลเรือน มี 3 ประเภท คือ ข้าราชการพลเรือนสามัญ ข้าราชการพลเรือนวิสามัญ และเสมียนพนักงาน ข้าราชการพลเรือนสามัญจะแบ่งออกเป็น 2 ชั้นคือ ชั้นสัญญาบัตร และชั้นราชบุรุษ (คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2504 : 3) การสมัครเข้าเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญนั้น ต้องผ่านการสอบแข่งขันที่เรียกว่าการสอบไล่วิชาข้าราชการพลเรือน โดยให้บรรจุในตำแหน่งไม่เกินขั้นต่ำของชั้นราชบุรุษ แต่ถ้าเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิพิเศษหรือได้รับปริญญาบัตรหรือประกาศนียบัตรจากมหาวิทยาลัย กระทรวงต้องการจะรับไว้เป็นข้าราชการ และได้รับอนุมัติจากกรรมการผู้รักษาพระราชบัญญัติ คือ ก.พ. ในขณะนี้ก็ให้บรรจุเป็นข้าราชการ

พลเรือนได้โดยไม่ต้องสอบไล่วิชาข้าราชการพลเรือน และให้บรรจุได้ในชั้นสัญญาบัตร ไม่เกินตำแหน่งเทียบชั้นยศรองอำมาตย์เอก ข้าราชการพลเรือนวิสามัญเป็นข้าราชการที่ต้องใช้ผู้มีวิชาชีพพิเศษ หรือจ้างให้ปฏิบัติงานในระยะเวลาที่กำหนดไว้ และเป็นข้าราชการฝ่ายรัฐพาณิชย์ข้าราชการพลเรือนวิสามัญบรรจุเข้าทำงานได้โดยไม่ต้องสอบ ส่วนเสมียนพนักงานเป็นข้าราชการชั้นต่ำที่สามารถบรรจุเข้าทำงานได้โดยไม่ต้องสอบไล่ ข้าราชการพลเรือนสามัญจะได้รับเงินเดือนตามอัตราตามที่ได้พระราชทานพระบรมราชานุญาตไว้ และตามระเบียบของกรมและกระทรวงที่รับราชการ ส่วนข้าราชการอีก 2 ประเภทนั้น จะได้รับเงินเดือนตามที่กรมและกระทรวงได้ตกลงกับกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ จากหลักการดังกล่าวนี้จึงทำให้เงินเดือนของข้าราชการพลเรือนที่จะได้รับแตกต่างกัน ถ้าอยู่ต่างกรมหรือกระทรวง แม้จะมีคุณวุฒิเหมือนกันก็ตาม

เมื่อได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช 2476 จึงได้มีการกำหนดบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนไว้ท้ายพระราชบัญญัติอย่างแน่ชัด เพื่อให้ข้าราชการพลเรือนที่มีคุณวุฒิอย่างเดียวกัน ได้รับเงินเดือนเท่ากัน ไม่ว่าจะปฏิบัติงานที่กรมหรือกระทรวงใด ประเภทข้าราชการพลเรือนที่กำหนดขึ้นมาใหม่นั้น ได้กำหนดให้มีข้าราชการการเมืองและข้าราชการพลเรือนในพระองค์ขึ้นมาอีกหนึ่งประเภท และได้มีการปรับปรุงข้าราชการพลเรือนสามัญเสียใหม่ โดยยุบเลิกชั้นสัญญาบัตรและชั้นราชบุรุษของข้าราชการพลเรือนสามัญ และกำหนดให้ข้าราชการพลเรือนสามัญมีตำแหน่งต่อไปนี้ คือ ปลัดกระทรวง อธิบดี หัวหน้ากอง ประจำแผนกและเสมียนพนักงาน (คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2504 : 14)

การกำหนดอัตราเงินเดือนขั้นต่ำและขั้นสูงของตำแหน่งข้าราชการพลเรือนตามพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้คำนึงถึงคุณภาพและปริมาณแห่งราชการตำแหน่งนั้น ๆ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนท้ายพระราชบัญญัตินี้ กำหนดไว้ 3 บัญชี คือ บัญชีหมายเลข 1 สำหรับเงินเดือนข้าราชการพลเรือนการเมือง กำหนดไว้เป็นอัตราเดียวซึ่งจะไม่มี การเลื่อนเงินเดือนประจำปี บัญชีหมายเลข 2

เป็นบัญชีเงินเดือนของข้าราชการพลเรือนสามัญรัฐพาณิชย์ ในพระองค์ และแบ่งออกเป็น 2 บัญชีย่อย คือ บัญชีหมายเลข 2 ก. สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นเสมียนพนักงานบัญชี หมายเลข 2 ข. สำหรับข้าราชการชั้นตั้งแต่ประจำแผนกขึ้นไปบัญชีหมายเลข 3 เป็นบัญชีเงินเพิ่มพิเศษและค่าจ้างข้าราชการพลเรือนวิสามัญ ซึ่งเงินเพิ่มพิเศษและค่าจ้างข้าราชการพลเรือนวิสามัญนั้น ก.พ. และกระทรวงการคลังจะร่วมกันพิจารณาอนุมัติ

ในส่วนบัญชีหมายเลข 2 ซึ่งเป็นบัญชีของข้าราชการพลเรือนสามัญ รัฐพาณิชย์ และในพระองค์ ได้กำหนดไว้เป็นขั้นเงินเดือน โดยบัญชีหมายเลข 2 ก. สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นเสมียนพนักงาน กำหนดขั้นเงินเดือนไว้ 17 ขั้น เงินเดือนขั้นต่ำสุด 20 บาท และสูงสุด 80 บาท ห่างกัน 4 เท่า บัญชีหมายเลข 2 ข. สำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ชั้นประจำแผนกขึ้นไป มีอยู่ 30 ขั้น เงินเดือนขั้นต่ำสุด 80 บาท ขั้นสูงสุด 1,000 บาท ต่างกัน 12.5 เท่า ถ้ารวมขั้นเงินเดือนของบัญชีทั้ง 2 นี้เข้าด้วยกันเป็นบัญชีเดียวกันคล้ายกับบัญชีเงินเดือนข้าราชการพลเรือนสามัญในปัจจุบันนี้ โดยไม่นับขั้นเหลือซึ่งมีอยู่เพียง 1 ขั้นแล้ว จะมีขั้นเงินเดือนทั้งหมด 46 ขั้นเงินเดือน ขั้นต่ำสุด เท่ากับ 20 บาท สูงสุด 1,000 บาท เงินเดือนขั้นต่ำสุดและสูงสุดจะต่างกัน 50 เท่า รายละเอียดบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน บัญชีหมายเลข 2 ก. และ 2 ข. ในหน้า 8 และ 9

บัญชีหมายเลข 2 ก.
ข้าราชการพลเรือนสามัญ รัฐพาณิชย์ ในพระองค์
ชั้นเสมียนพนักงาน

ชั้น	เงินเดือน
1	20 บาท
2	22 บาท
3	24 บาท
4	26 บาท
5	28 บาท
6	30 บาท
7	34 บาท
8	38 บาท
9	42 บาท
10	46 บาท
11	50 บาท
12	55 บาท
13	60 บาท
14	65 บาท
15	70 บาท
16	75 บาท
17	80 บาท

**บัญชีหมายเลข 2 ข.
ข้าราชการพลเรือนสามัญ รัฐพาณิชย์ ในพระองค์
ชั้นตั้งแต่ประจำแผนกขึ้นไป**

ขั้น	เงินเดือน	ขั้น	เงินเดือน
1	80 บาท	16	260 บาท
2	90 บาท	17	280 บาท
3	100 บาท	18	300 บาท
4	110 บาท	19	320 บาท
5	120 บาท	20	350 บาท
6	130 บาท	21	400 บาท
7	140 บาท	22	450 บาท
8	150 บาท	23	500 บาท
9	160 บาท	24	550 บาท
10	170 บาท	25	600 บาท
11	180 บาท	26	650 บาท
12	190 บาท	27	700 บาท
13	200 บาท	28	800 บาท
14	220 บาท	29	900 บาท
15	240 บาท	30	1,000 บาท

2. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช 2479

พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างบัญชีเงินเดือนข้าราชการพลเรือนให้แตกต่างไปจากเดิม เป็นการยกเลิกพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช 2476 และให้ใช้ฉบับนี้แทนตั้งแต่วันประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป คือ ตั้งแต่ วันที่ 27 ธันวาคม 2479 (คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2504 : 41 : 61)

ข้าราชการพลเรือนที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้แบ่งออกเป็น 6 ประเภท ตามมาตรา 5 (คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2504 : 42) ดังนี้

- (1) ข้าราชการพลเรือนการเมือง ได้แก่ ผู้ซึ่งรับราชการในตำแหน่งการเมือง ตามบทพระราชบัญญัติ
- (2) ข้าราชการพลเรือนสามัญ ได้แก่ ผู้ซึ่งรับราชการในตำแหน่งประจำ
- (3) ข้าราชการพลเรือนรัฐพาณิชย์ ได้แก่ ผู้ซึ่งรับราชการในตำแหน่งรัฐพาณิชย์ ซึ่งจะได้มีกฎ ก.พ. กำหนดไว้ว่าเป็นตำแหน่งรัฐพาณิชย์
- (4) ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ ได้แก่ ผู้ซึ่งรับราชการในตำแหน่งซึ่งจะได้มีกฎ ก.พ. กำหนดไว้ว่าเป็นตำแหน่งราชการในองค์พระมหากษัตริย์
- (5) ข้าราชการพลเรือนฝ่ายสภาผู้แทนราษฎร ได้แก่ ผู้ซึ่งรับราชการในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- (6) ข้าราชการพลเรือนวิสามัญ ได้แก่ ผู้ซึ่งรัฐบาลจ้างรับราชการ

ทั้งนี้ ได้แยกข้าราชการพลเรือนสามัญ ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นข้าราชการ พลเรือนอีกประเภทหนึ่ง

ในส่วนของการชำระค่าราชการพลเรือนสามัญนั้นได้กำหนดให้มีชั้นของการชำระค่าราชการพลเรือนสามัญขึ้น และในแต่ละชั้นก็แบ่งออกเป็นอันดับ ชั้นของการชำระค่าราชการพลเรือนสามัญมี 5 ชั้น คือ ชั้นจัตวา ชั้นตรี ชั้นโท ชั้นเอก และชั้นพิเศษ ส่วนตำแหน่งของการชำระค่าราชการพลเรือนสามัญก็คงไว้เช่นเดิม คือ มี 6 ตำแหน่ง ประกอบด้วย ประจำแผนก หัวหน้าแผนก หัวหน้ากอง อธิบดี และปลัดกระทรวง

บัญชีเงินเดือนชำระค่าราชการพลเรือนได้กำหนดไว้ 3 บัญชี บัญชีหมายเลข 1 สำหรับชำระค่าราชการพลเรือนการเมือง ซึ่งการกำหนดอัตราเงินเดือนไว้เป็นอัตราเดียว ไม่มีการเลื่อนขึ้นเงินเดือนในระหว่างปี บัญชีหมายเลข 2 สำหรับชำระค่าราชการพลเรือนสามัญ รัฐบาลพิเศษ ในพระองค์และฝ่ายสภาผู้แทนราษฎร บัญชีหมายเลข 3 สำหรับเงินเพิ่มพิเศษและ ค่าจ้างชำระค่าราชการพลเรือนวิสามัญ

บัญชีเงินเดือนสำหรับชำระค่าราชการพลเรือนสามัญ ซึ่งเดิมกำหนดไว้เป็น 2 บัญชี คือ บัญชีสำหรับชำระค่าราชการพลเรือนสามัญชั้นเสมียนพนักงาน ที่เรียกว่า บัญชีหมายเลข 2 ก. และบัญชีหมายเลข 2 ข. สำหรับชั้นตั้งแต่ประจำแผนกขึ้นไป ได้มีการปรับปรุงใหม่ให้เหลือเพียงบัญชีเดียวเป็นบัญชีหมายเลข 2 ท้ายพระราชบัญญัติระเบียบชำระค่าราชการพลเรือน พุทธศักราช 2479 โครงสร้างบัญชีเงินเดือนชำระค่าราชการพลเรือนที่กำหนดขึ้นมานี้ ประกอบด้วยชั้นของการชำระค่าราชการพลเรือน ซึ่งมีชั้นจัตวา ตรี โท เอก และพิเศษ อันดับที่อยู่ภายในชั้นนั้น ๆ คือ ชั้นจัตวา มีอยู่ 12 อันดับ ชั้นตรี มี 5 อันดับ ชั้นโทมี 7 อันดับ ชั้นเอกมี 7 อันดับ และชั้นพิเศษมี 6 อันดับ และส่วนประกอบสุดท้าย คือ อัตราเงินเดือนของแต่ละอันดับนั้น ๆ

โครงสร้างบัญชีเงินเดือนชำระค่าราชการพลเรือนหมายเลข 2 ของชำระค่าราชการพลเรือนชั้นจัตวามีอยู่ 12 อันดับ อันดับ 1 และ 2 มีอัตราเงินเดือนอันดับละ 3 ชั้น อันดับ 3-9 มีอันดับละ 2 ชั้น อันดับ 10-12 มีอันดับละ 1 ชั้น อัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุดของชั้น จัตวา 20 บาท สูงสุด 120 บาท ชำระค่าราชการชั้นตรีมี 5 อันดับ อัตราเงินเดือนอันดับ 1-4 มีอันดับละ 2 ชั้น อันดับ 5 มี 4 ชั้น อัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุด 80 บาท สูงสุด 190 บาท ชำระค่าราชการพลเรือน

ชั้นโท มี 7 อันดับ อันดับ 1 มี 2 ชั้น อันดับ 2 มี 4 ชั้น อันดับ 3-5 มีอันดับละ 2 ชั้น อันดับ 6 และ 7 มีอันดับ ละ 1 ชั้น อัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุด 140 บาท ขั้นสูงสุด 350 บาท
ข้าราชการ พลเรือนชั้นเอก มี 7 อันดับ อัตราเงินเดือนอันดับละ 1 ชั้น อัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุด 320 บาท สูงสุด 600 บาท ข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษมี 6 อันดับ อัตราเงินเดือนอันดับละ 1 ชั้น อัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุด 600 บาท สูงสุด 1,000 บาท
จำนวนขั้นเงินเดือนทั้งหมดโดยไม่นับขั้นหล่อมแล้วจะมี 50 ชั้น เพิ่มสูงขึ้นจากเดิม 4 ชั้น อัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุด และสูงสุดของโครงสร้างบัญชีเงินเดือนหมายเลข 2 เท่ากับของเดิม คือ ต่ำสุด 20 บาท สูงสุด 1,000 บาท แตกต่างกัน 50 เท่า
รายละเอียดบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน บัญชีหมายเลข 2 หน้า 13-15

บัญชีหมายเลข 2

ข้าราชการพลเรือนสามัญ รัฐพาณิชย์ ในพระองค์และฝ่ายสภาผู้แทนราษฎร

ชั้น	อันดับ	อัตราเงินเดือน
ข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวา	1	20
		ก. 22
	2	ข. 24
		25
	3	ก. 26
		ข. 28
	4	30
		ก. 34
	5	4
		35
	6	ก. 38
		5
	7	40
		ก. 42
	8	6
		45
	9	ก. 46
		7
8	50	
	ก. 55	
9	8	
	60	
9	ก. 65	
	9	
9	70	
	ก. 75	

ชั้น	อันดับ	อัตราเงินเดือน
ข้าราชการพลเรือนชั้นตรี	10	80
	11	100
	12	120
	1	80
		ก. 90
	2	100
		ก. 110
	3	120
		ก. 130
	4	140
		ก. 150
	5	160
	ก. 170	
	ข. 180	
	ค. 190	
ข้าราชการพลเรือนชั้นโท	1	140
		ก. 150
	2	160
		ก. 170
		ข. 180
		ค. 190
	3	200
	ก. 220	

ชั้น	อันดับ	อัตราเงินเดือน
	4	240
		ก. 260
	5	280
		ก. 300
	6	320
	7	350
	ข้าราชการพลเรือนชั้นเอก	1
2		350
3		400
4		450
5		500
6		550
7		600
ข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษ	1	600
	2	650
	3	700
	4	800
	5	900
	6	1,000

3. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช 2482

พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ยกเลิกพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช 2479 และให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป คือ ตั้งแต่วันที่ 6 ตุลาคม 2482 (คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2504 : 66 : 88) จำนวนชั้น อันดับ และตำแหน่งของข้าราชการพลเรือนสามัญตามพระราชบัญญัตินี้ยังคงเหมือนเดิม บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน ประกอบด้วยบัญชีหมายเลข 1 บัญชีหมายเลข 2 และบัญชีหมายเลข 3 โครงสร้างบัญชีเงินเดือนข้าราชการพลเรือนหมายเลข 2 ส่วนมากไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมนัก จำนวนอันดับในแต่ละชั้นยังคงเท่าเดิมแต่ได้เพิ่มขึ้นเงินเดือนของอันดับ 10 และ 11 ของข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวาอีกอันดับละ 1 ชั้น แต่อัตราเงินเดือนขั้นสูงของข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวายังคงไว้ 120 บาท อยู่เช่นเดิม นอกจากนี้ได้ลดชั้นเงินเดือนในอันดับ 5 ของข้าราชการพลเรือนชั้นตรีลง 3 ชั้น ซึ่งเดิมกำหนดไว้ 4 ชั้น เหลือเพียง 1 ชั้น เป็นผลทำให้อัตราเงินเดือนขั้นสูงของข้าราชการพลเรือนชั้นตรีลดลงจาก 190 บาท เหลือ 160 บาท ส่วนอัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุดและสูงสุดคงกำหนดไว้เท่าเดิม คือ 20 บาท และ 1,000 บาท ต่างกัน 50 เท่า และจำนวนชั้นเงินเดือนทั้งหมดที่ไม่ซ้ำกันคงไว้ 50 ชั้นเหมือนเดิม รายละเอียดบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน บัญชีหมายเลข 2

หน้า 17 - 19

บัญชีหมายเลข 2

ข้าราชการพลเรือนสามัญ รัฐพาณิชย์ ในพระองค์และฝ่ายสภาผู้แทนราษฎร

ชั้น	อันดับ	อัตราเงินเดือน
ข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวา	1	20
		ก. 22
		ข. 24
	2	25
		ก. 26
		ข. 28
	3	30
		ก. 34
	4	35
		ก. 38
	5	40
		ก. 42
	6	45
		ก. 46
	7	50
		ก. 55
	8	60
		ก. 65
	9	70
		ก. 75
10	80	
	ก. 90	

ชั้น	อันดับ	อัตราเงินเดือน
ข้าราชการพลเรือนชั้นตรี	11	100
		ก. 110
	12	120
	1	80
		ก. 90
	2	100
		ก. 110
	3	120
		ก. 130
	4	140
ข้าราชการพลเรือนชั้นโท	5	160
	1	140
		ก. 150
	2	160
		ก. 170
		ข. 180
		ค. 190
	3	200
		ก. 220
	4	240
	ก. 260	

ชั้น	อันดับ	อัตราเงินเดือน
ข้าราชการพลเรือนชั้นเอก	5	280
		ก. 300
	6	320
	7	350
	1	320
	2	350
	3	400
ข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษ	4	450
	5	500
	6	550
	7	600
	1	600
	2	650
	3	700
	4	800
	5	900
	6	1,000

4. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช 2485

ในปี 2484 ได้มีการกำหนดตำแหน่งข้าราชการพลเรือนเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งตำแหน่ง คือ ตำแหน่งหัวหน้ากรม ตามความในมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2484 ดังนี้

- (1) เสมียนพนักงาน
- (2) ประจำแผนก
- (3) หัวหน้าแผนก
- (4) หัวหน้ากอง
- (5) หัวหน้ากรม
- (6) อธิบดี
- (7) ปลัดกระทรวง

(คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2504 : 93-94) และให้ตำแหน่งหัวหน้ากรมแต่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนชั้นเอกหรือชั้นพิเศษ ตลอดจนให้อำนาจหน้าที่เหมือนกับอธิบดี เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช 2485 โดยให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 23 ตุลาคม 2485 ได้ยกเลิกข้าราชการพลเรือนฝ่ายสภาผู้แทนราษฎรจึงคงไว้ข้าราชการพลเรือนเพียง 5 ประเภท คือ ข้าราชการพลเรือนการเมือง ข้าราชการพลเรือนสามัญ ข้าราชการพลเรือนรัฐพาณิชย์ ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ และข้าราชการพลเรือนวิสามัญ ในปี 2485 ได้มีการเปลี่ยนแปลงตัวอักษรในการเขียนหนังสือใหม่และได้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช 2482 โครงสร้างเงินเดือนข้าราชการพลเรือนแตกต่างไปจากเดิม คือ แต่ละอันดับจะมีอัตราเงินเดือนเพียง 1 ขั้น เช่น ข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวามี 21 อันดับ

มีอัตราเงินเดือน 21 ขั้น ขั้นเอกมี 7 อันดับ มีอัตราเงินเดือน 7 ขั้น แต่อัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุดและสูงสุดของแต่ละชั้นยังคงไว้เท่าเดิม โครงสร้างเงินเดือนของข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวา มี 21 อันดับ อัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุด 20 บาท ขั้นสูงสุด 120 บาท ข้าราชการพลเรือนชั้นตรีมี 9 อันดับ อัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุด 80 บาท สูงสุด 160 บาท ข้าราชการพลเรือนชั้นโทมี 14 อันดับ อัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุด 140 บาท สูงสุด 350 บาท ข้าราชการพลเรือนชั้นเอกมี 7 อันดับ อัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุด 320 บาท สูงสุด 600 บาท ข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษมี 6 อันดับ อัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุด 600 บาท สูงสุด 1,000 บาท ส่วนอัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุดและสูงสุดของบัญชีหมายเลข 2 นี้ยังคงต่างกัน 50 เท่า เช่นเดิมจำนวนขั้นเงินเดือนทั้งหมดซึ่งไม่ซ้ำกันลดลงจากเดิม 50 ขั้น คงเหลือ 47 ขั้น

ในช่วงระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ราคาสินค้าอุปโภคบริโภคได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว รัฐบาลคาดหวังว่าเมื่อเหตุการณ์ต่างๆสงบเข้าสู่ภาวะปกติแล้วราคาสินค้าอุปโภคบริโภคจะลดลง หากมีการปรับปรุงเงินเดือนข้าราชการในระยะนี้ เมื่อเหตุการณ์เข้าสู่ภาวะปกติแล้ว จะลดเงินเดือนข้าราชการให้เท่าเดิมจะทำได้ยาก เพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า รัฐบาลจึงได้กำหนดให้มีเงินเพิ่มพิเศษเพื่อช่วยเหลือค่าครองชีพของข้าราชการชั้น และหวังว่าเมื่อเหตุการณ์ต่างๆ เข้าสู่ภาวะปกติแล้ว จะได้ยกเลิกเงินเพิ่มพิเศษนี้ เงินเพิ่มพิเศษที่กำหนดขึ้นมานี้มีจำนวนไม่มากนัก และให้เฉพาะแก่ข้าราชการบางกลุ่ม

การเปลี่ยนแปลงอัตราเงินเพิ่มพิเศษระหว่างการใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช 2485 สรุปได้ดังนี้

(1) วันที่ 1 สิงหาคม 2486 ให้ข้าราชการที่ได้รับเงินเดือน 20-50 บาท ได้รับเงินเพิ่มคนละ 4 บาท หรือประมาณร้อยละ 20 ของเงินเดือนข้าราชการพลเรือนขั้นต่ำสุด และถ้ารวมเงินเพิ่มเข้ากับเงินเดือนแล้วจะทำให้โครงสร้างรายได้ของข้าราชการเปลี่ยนแปลงไปกล่าวคือ เงินเดือนขั้นต่ำสุดจะเป็น 24 บาท เงินเดือนขั้นสูงสุด 1,000 บาท แตกต่างกัน 34.5 เท่า

(2) วันที่ 1 มิถุนายน 2487 รัฐบาลได้เปลี่ยนหลักเกณฑ์การให้เงินเพิ่มใหม่ โดยพิจารณาช่วยเหลือตามสภาพของครอบครัว เช่น ให้ข้าราชการที่มีเงินเดือน 50 บาทลงไป ถ้าเป็นโสดให้ได้รับเพิ่มคนละ 5 บาท ถ้ามีครอบครัวให้ได้รับคนละ 10 บาท ผู้มีสิทธิได้รับเงินเพิ่มจะต้องมีเงินเดือนไม่เกินเดือนละ 100 บาท นั่นคือจะทำให้อัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุดเป็น 25 บาท ขั้นสูงสุดเป็น 1,000 บาท เงินเดือนขั้นต่ำสุดและสูงสุดต่างกัน 40 เท่า

(3) วันที่ 1 กันยายน 2487 รัฐบาลได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์การให้เงินเพิ่มใหม่ โดยกำหนดให้ผู้ที่มียอดเงินเดือนตั้งแต่ 20 - 50 บาท ได้รับเพิ่มคนละ 20 บาท เงินเดือนระหว่าง 60-100 บาท ได้รับเพิ่มคนละ 15 บาท เงินเดือนระหว่าง 110-200 บาท ได้รับเพิ่มคนละ 10 บาท นอกนั้นไม่ได้รับซึ่งจะทำให้เงินเดือนขั้นต่ำสุดเป็นเดือนละ 40 บาท สูงสุดเดือนละ 1,000 บาท แยกต่างกัน 25 เท่า

(4) วันที่ 1 พฤษภาคม 2488 รัฐบาลได้เปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ใหม่ โดยให้ข้าราชการทุกคนได้รับเงินเพิ่ม และปรับอัตราเงินเดือนเพิ่มใหม่ เช่น ข้าราชการที่ได้รับเงินเดือนไม่เกิน 20 บาท ได้รับเพิ่มอีก 3 เท่าของเงินเดือน เป็น 60 บาท ผู้ที่มีเงินเดือนระหว่าง 22 - 120 บาท ได้รับเพิ่ม 40 บาท เงินเดือนระหว่าง 130 - 240 บาท ได้รับเพิ่ม 50 บาท เงินเดือนตั้งแต่ 600 บาทขึ้นไปได้รับเพิ่มเดือนละ 80 บาท ในลักษณะเช่นนี้อัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุดจะเป็น 80 บาท ขั้นสูงสุดเป็น 1,080 บาท แยกต่างกัน 13.5 เท่า

(5) วันที่ 1 มกราคม 2489 ได้มีการปรับปรุงอัตราเงินเพิ่มใหม่ เมื่อรวมกับอัตราเงินเดือนแล้วขั้นต่ำสุดได้รับ 100 บาท ขั้นสูงสุด 1,160 บาท แยกต่างกัน 11.6 เท่า

(6) วันที่ 1 เมษายน 2489 ได้มีการปรับปรุงเงินเพิ่มอีก ซึ่งเมื่อรวมกับอัตราเงินเดือนแล้วขั้นต่ำสุดได้รับ 140 บาท ขั้นสูงสุดได้รับ 1,400 บาท แยกต่างกัน 10 เท่า

(7) วันที่ 1 มกราคม 2490 ได้มีการปรับปรุงเงินเพิ่มใหม่ โดยเงินเดือนขั้นต่ำสุดรวมกับเงินเพิ่มแล้วได้รับ 160 บาท และเงินเดือนขั้นสูงสุดได้รับ 1,500 บาท แยกต่างกัน 9.4 เท่า นอกจากนี้รัฐบาลก็ได้ช่วยจ่ายภาษีเงินได้จากเงินเดือนและเงินเพิ่มแทนข้าราชการด้วย

(8) วันที่ 1 กรกฎาคม 2490 ได้มีการปรับปรุงเงินเพิ่มอีกภายในปีเดียวกัน โดยเปลี่ยนจากการให้เป็นจำนวนเงินมาให้เป็นอัตราร้อยละของเงินเดือน เช่น เงินเดือนไม่เกิน 30 บาท จะได้รับเงินเพิ่มร้อยละ 30 ของเงินเดือน เงินเดือนระหว่าง 800 - 1,000 บาท จะได้รับเงินเพิ่มร้อยละ 140 ของเงินเดือน นอกจากนี้ยังกำหนดให้ข้าราชการทุกคนได้รับเงินยังชีพอีกคนละ 140 บาทต่อเดือน เมื่อรวมเงินเพิ่มเงินยังชีพและเงินเดือน เข้าด้วยกันแล้ว ข้าราชการจะได้รับรายได้ขั้นต่ำสุด 210 บาท ขั้นสูงสุดจะได้รับ 2,550 บาท แตกต่างกัน 12 เท่า (दनัย बुननाक และकणः 2528 : 13-15)

จะเห็นได้ว่ารัฐบาลได้มีการปรับปรุงเงินเพิ่มทุกปี บางปีก็มีการปรับปรุงถึง 2 ครั้ง ทั้งที่ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของค่าครองชีพ ที่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ซึ่งถ้าไม่มีการปรับปรุงเงินเดือนหรือเงินเพิ่มแล้ว ข้าราชการก็จะได้รับความเดือดร้อนจากการครองชีพอย่างมาก การปรับปรุงเงินเพิ่มจึงเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของรัฐบาล เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ข้าราชการและในการปรับปรุงแต่ละครั้ง ก็เน้นช่วยเหลือข้าราชการในระดับต่ำมากกว่าข้าราชการในระดับสูง ซึ่งอันที่จริงแล้วควรที่จะได้มีการปรับปรุงหรือช่วยเหลือข้าราชการในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกันจึงจะถูกต้อง รายละเอียดบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน บัญชีหมายเลข 2 หน้า 24 - 26

บัญชีหมายเลข 2
ข้าราชการพลเรือนสามัญ ข้าราชการพลเรือนรัฐพาณิชย์
และข้าราชการพลเรือนในพระองค์

ชั้น	อันดับ	อัตราเงินเดือน
ข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวา	1	20
	2	22
	3	24
	4	26
	5	28
	6	30
	7	34
	8	38
	9	42
	10	46
	11	50
	12	55
	13	60
	14	65
	15	70
	16	75
	17	80
	18	90
	19	100

ชั้น	อันดับ	อัตราเงินเดือน
ข้าราชการพลเรือนชั้นตรี	20	110
	21	120
	1	80
	2	90
	3	100
	4	110
	5	120
	6	130
	7	140
ข้าราชการพลเรือนชั้นโท	8	150
	9	160
	1	140
	2	150
	3	160
	4	170
	5	180
	6	190
	7	200
	8	220
	9	240
	10	260
11	280	
12	300	

ชั้น	อันดับ	อัตราเงินเดือน
ข้าราชการพลเรือนชั้นเอก	13	320
	14	350
	1	320
	2	350
	3	400
	4	450
	5	500
ข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษ	6	550
	7	600
	1	600
	2	650
	3	700
	4	800
	5	900
	6	1,000

5. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2491

พระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นการปรับปรุงบัญชีเงินเดือนข้าราชการโดยเฉพาะ และได้มีการปรับปรุงสาระบางมาตรา โดยให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา คือมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2491 (คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2504:135) ซึ่งฉบับเดิมๆ นั้นได้กำหนดให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

บัญชีเงินเดือนข้าราชการที่ปรับปรุงครั้งนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก ทั้งอัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุดและสูงสุด อัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุดได้ปรับเพิ่มสูงขึ้นจาก 20 บาท เป็น 30 บาท เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 50 และอัตราเงินเดือนขั้นสูงสุดเพิ่มขึ้นจาก 1,000 บาท เป็น 1,200 บาท เพิ่มขึ้นไปอัตราร้อยละ 20 การปรับปรุงเงินเดือนครั้งนี้เน้นการปรับเงินเดือนของข้าราชการในตำแหน่งระดับต่ำมากกว่าตำแหน่งระดับสูงเป็นการให้ความสำคัญของข้าราชการในระดับล่างมาก โดยมีหลักปรัชญาที่จะถ่วงเฉลี่ยให้ข้าราชการทุกคนมีความเป็นอยู่ที่ดี ข้าราชการผู้ใหญ่เสียสละให้แก่ข้าราชการผู้น้อย และกลายเป็นแนวทางในการปรับปรุงเงินเดือนข้าราชการในครั้งต่อๆ มาซึ่งจะมีผลกระทบที่ทำให้เงินเดือนข้าราชการในปัจจุบันไม่สามารถแข่งขันกับหน่วยงานอื่นได้

การปรับปรุงเงินเดือนครั้งนี้ไม่มีการเปลี่ยนแปลงขั้นและตำแหน่งข้าราชการพลเรือนแต่ประการใด ชั้นของข้าราชการพลเรือนยังประกอบด้วยชั้นจัตวา ตริ โท เอก และพิเศษตำแหน่งข้าราชการพลเรือนประกอบด้วย เสมียนพนักงาน ประจำแผนก หัวหน้าแผนก หัวหน้ากอง หัวหน้ากรม อธิบดี และปลัดกระทรวง ข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวา แบ่งออกเป็น 4 อันดับ คืออันดับ 1,2,3 และอันดับพิเศษ อัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุด 30 บาท ขั้นสูงสุด 120 บาท อัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุดเพิ่มขึ้นร้อยละ 50 ขั้นสูงสุดคงที่ ข้าราชการพลเรือนชั้นตริ มี 2 อันดับ เงินเดือนขั้นต่ำสุด 90 บาท สูงสุด 160 บาท โดยอัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุดเพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 12.50 อัตราเงินเดือนขั้นสูงสุดคงที่

ข้าราชการพลเรือนชั้นโท มี 3 อันดับ เงินเดือนขั้นต่ำสุด 160 บาท ขั้นสูงสุด 350 บาท โดยอัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุดเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.67 ขั้นสูงสุดคงที่ ข้าราชการพลเรือนชั้นเอก มี 2 อันดับ เงินเดือนขั้นต่ำสุด 350 บาท ขั้นสูงสุด 650 บาท โดยอัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุดเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.38 และขั้นสูงสุดเพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 8.33 ข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษ มี 2 อันดับ เงินเดือนขั้นต่ำสุด 650 บาท ขั้นสูงสุด 1,200 บาท โดยอัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุดเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.33 และขั้นสูงสุดเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ลักษณะโครงสร้างเงินเดือนที่กำหนดใหม่จะทำให้สัดส่วนของอัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุดและสูงสุดลดลงจาก 50 เท่าเหลือ 40 เท่า จำนวนขั้นเงินเดือนทั้งหมดเดิม 47 ขั้น ลดลงเหลือ 45 ขั้น

ในระหว่างนี้รัฐบาลยังคงไว้ซึ่งเงินเพิ่มและเงินยังชีพเช่นเดิม ต่อมาในวันที่ 1 มกราคม 2492 รัฐบาลได้ปรับปรุงเงินเพิ่มและเงินยังชีพใหม่ทำให้ข้าราชการมีรายได้ขั้นต่ำสุดเดือนละ 240 บาท ขั้นสูงสุดเดือนละ 2,760 บาท แตกต่างกัน 11.6 เท่า ต่อมาใน วันที่ 1 กรกฎาคม 2493 รัฐบาลได้เริ่มหักเงินสะสมข้าราชการไว้ในอัตราร้อยละ 10 ของเงินเดือนของข้าราชการทุกคนแต่ไม่เกิน 100 บาท และให้อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 2 ต่อปี ทั้งนี้ เพื่อเป็นการออมทรัพย์ข้าราชการ(ตัญญู บุนนาค และคณะ 2528 : 16) รายละเอียดบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน บัญชีหมายเลข 2 หน้า 29

บัญชีหมายเลข 2
ข้าราชการพลเรือนสามัญ ข้าราชการพลเรือนรัฐพาณิชย์
และข้าราชการพลเรือนในพระองค์

ชั้น	อันดับ	ชั้น
ข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวา	1	30-35-40-45
	2	50-55-60-65
	3	70-75-80-85
	พิเศษ	90-100-110-120
	ข้าราชการพลเรือนชั้นตรี	1
ข้าราชการพลเรือนชั้นโท	2	130-140-150-160
	1	160-170-180-190
ข้าราชการพลเรือนชั้นเอก	2	200-220-240-260
	3	280-300-320-350
	1	350-380-420-460
ข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษ	2	500-550-600-650
	1	650-700-750-800
	2	900-1,000-1,100-1,200
	1	

6. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2495

พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป คือตั้งแต่วันที่ 17 มีนาคม 2495 (คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2504 : 142 : 168) และได้จำแนกข้าราชการพลเรือนออกเป็น 7 ประเภท ตามมาตรา 17 คือ ข้าราชการการเมือง ข้าราชการพลเรือนสามัญ ข้าราชการพลเรือนรัฐพาณิชย์ ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการครู ข้าราชการพลเรือนวิสามัญ (คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2504 : 145-146) โดยได้แยกข้าราชการตำรวจ ข้าราชการครู ออกจากข้าราชการพลเรือนสามัญ ส่วนชั้นของข้าราชการพลเรือนยังคงเหมือนเดิม เว้นแต่ตำแหน่งของข้าราชการพลเรือนที่ได้ยกเลิกตำแหน่งหัวหน้ากรมและกำหนดให้มีตำแหน่งข้าราชการพลเรือน 6 ตำแหน่ง ตามมาตรา 20 คือ เสมียนพนักงาน ประจำแผนก หัวหน้าแผนก หัวหน้ากอง อธิบดี ปลัดกระทรวง (คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2504:147) ข้าราชการพลเรือนตามพระราชบัญญัตินี้คล้ายคลึงกันกับบัญชีเดิม คือจำนวนอันดับและอัตราเงินเดือนของข้าราชการพลเรือนชั้นจตุรา ตริ โท และเอก คงเดิม เว้นแต่เงินเดือนของข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษที่เปลี่ยนแปลงไป คือ อัตราเงินเดือนของข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษได้แบ่งออกเป็น 3 อันดับ เพิ่มขึ้นจากเดิม 1 อันดับ และอันดับ 3 ที่เพิ่มขึ้นนี้จะมีอัตราเงินเดือน 2 ชั้น จำนวนชั้นเงินเดือนทั้งหมดเพิ่มจาก 45 ชั้น เป็น 47 ชั้น อัตราเงินเดือนชั้นต่ำสุด 30 บาทคงเดิม อัตราเงินเดือนชั้นสูงสุดเพิ่มขึ้นจาก 1,200 บาท เป็น 1,400 บาท อัตราเงินเดือนชั้นต่ำสุดและสูงสุดจะต่างกันประมาณ 47 เท่า

ในวันที่ 1 มีนาคม 2495 ได้มีการปรับปรุงเงินเพิ่มข้าราชการใหม่ โดยกำหนดให้เป็นจำนวนเต็มแทนร้อยละของเงินเดือน โดยเงินเดือนชั้นต่ำสุดเมื่อรวมกับเงินเพิ่มแล้วได้รับเดือนละ 450 บาท เงินเดือนชั้นสูงสุด 8,000 บาท แตกต่างกันประมาณ 18 เท่า เงินเพิ่มที่กำหนดใหม่นี้ได้ใช้ต่อมาเป็นระยะเวลาจนถึง 7 ปี จึงได้มีการปรับรวมเงินเพิ่มเข้ากับเงินเดือนเป็นบัญชีเงินเดือนข้าราชการ รายได้ที่แท้จริงของข้าราชการที่ได้รับใน

ปี 2495 จึงแตกต่างไปจากบัญชีเงินเดือนที่กำหนดไว้ในท้ายพระราชบัญญัติมาก ข้าราชการพลเรือนชั้นจตุวาได้รับเงินเดือนขั้นต่ำ 30 บาท ขั้นสูง 120 บาท แต่รายได้ที่แท้จริงขั้นต่ำได้รับ 450 บาท ขั้นสูง 900 บาท ข้าราชการพลเรือนชั้นตรีได้รับเงินเดือนขั้นต่ำ 90 บาท ขั้นสูง 160 บาท แต่รายได้ที่แท้จริงขั้นต่ำ 750 บาท ขั้นสูง 1,200 บาท ข้าราชการพลเรือนชั้นโทได้รับเงินเดือนขั้นต่ำ 160 บาท ขั้นสูง 350 บาท แต่รายได้ที่แท้จริงขั้นต่ำ 1,200 บาท ขั้นสูง 2,650 บาท ข้าราชการพลเรือนชั้นเอกเงินเดือนขั้นต่ำ 350 บาท ขั้นสูง 650 บาท แต่รายได้ที่แท้จริงขั้นต่ำ 2,650 บาท ขั้นสูง 4,300 บาท ข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษเงินเดือนขั้นต่ำ 650 บาท ขั้นสูง 1,400 บาท แต่รายได้ที่แท้จริงขั้นต่ำ 4,300 บาท ขั้นสูง 8,000 บาท นอกจากนี้แล้วรัฐบาลยังได้หักเงินสะสมข้าราชการเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 10 เป็นร้อยละ 20 ของเงินเดือน โดยไม่จำกัดเงินขั้นสูงสุดไว้เหมือนที่เคยกำหนดไว้ในปี 2493 (ต๋นัย บุนนาค และคณะ 2528:17) รายละเอียดบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน บัญชีหมายเลข 2 หน้า 32

บัญชีหมายเลข 2
ข้าราชการพลเรือนสามัญ ข้าราชการพลเรือนรัฐพาณิชย์
และข้าราชการพลเรือนในพระองค์ และข้าราชการครู

ชั้น	อันดับ	ชั้น
ข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวา	1	30-35-40-45
	2	50-55-60-65
	3	70-75-80-85
	พิเศษ	90-100-110-120
ข้าราชการพลเรือนชั้นตรี	1	90-100-110-120
	2	130-140-150-160
ข้าราชการพลเรือนชั้นโท	1	160-170-180-190
	2	200-220-240-260
	3	280-300-320-350
ข้าราชการพลเรือนชั้นเอก	1	350-380-420-460
	2	500-550-600-650
ข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษ	1	650-700-750-800
	2	900-1,000-1,100-1,200
	3	1,300-1,400

7. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2497

พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ยกเลิกพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2495 โดยให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป คือ ตั้งแต่วันที่ 16 มีนาคม 2497 (คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2504 : 172 : 213) ข้าราชการพลเรือนตามพระราชบัญญัติ ได้แบ่งออกเป็น 8 ประเภท เพิ่มขึ้นจากเดิมอีก 1 ประเภท ตามมาตรา 23 คือ ข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษ ซึ่งได้แก่ข้าราชการพลเรือนซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในต่างประเทศในกรณีพิเศษ ชั้นข้าราชการพลเรือนยังคงเท่าเดิมส่วนตำแหน่งข้าราชการพลเรือน ซึ่งเดิมกำหนด ไว้เพียง 6 ตำแหน่ง ได้ปรับปรุงเพิ่มขึ้นเป็น 11 ตำแหน่ง ตามมาตรา 26 (23) คือ เสมียนพนักงาน ประจำแผนก หัวหน้าแผนก หัวหน้ากอง ผู้อำนวยการกอง รองอธิบดี อธิบดี รองปลัดทบวง ปลัดทบวง รองปลัดกระทรวง ปลัดกระทรวง พระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2497 เป็นพระราชบัญญัติที่มีความสำคัญต่อการ บริหารงานบุคคลในราชการพลเรือนเป็นอันมาก และได้ใช้บังคับอยู่เป็นระยะเวลานานถึง 21 ปี คือตั้งแต่วันที่ 16 มีนาคม 2497 ถึง 8 กันยายน 2518 นอกจากนี้ ได้กำหนด ให้บัญชีเงินเดือนข้าราชการพลเรือนสามัญเป็นบัญชีหมายเลข 1 พระราชบัญญัติฉบับ ก่อนนั้นกำหนดไว้เป็นบัญชีหมายเลข 2 แต่ในระหว่างที่ใช้บังคับพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบัญชีเงินเดือนข้าราชการพลเรือนหลายครั้ง

โครงสร้างเงินเดือนข้าราชการพลเรือนไม่มีการเปลี่ยนแปลง คือ รายได้ของข้าราชการ ยังคงแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ รายได้จากเงินเดือนตามบัญชีเงินเดือนข้าราชการ พลเรือนและรายได้จากเงินเพิ่ม ซึ่งเหมือนกับรายได้ที่ได้รับตามพระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2495 ทุกประการ คือ เงินเดือนขั้นต่ำสุดและสูงสุดต่างกัน 47 เท่า แต่ถ้าวมรายได้ทั้งหมดแล้วจะต่างกัน 18 เท่า มีจำนวนขั้นเงินเดือนทั้งหมด 47 ขั้น รายละเอียดบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนบัญชีหมายเลข 1 หน้า 34

บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน

บัญชีหมายเลข 1

ข้าราชการพลเรือนสามัญ ข้าราชการพลเรือนรัฐพาณิชย์
และข้าราชการพลเรือนในพระองค์ และข้าราชการครู
และข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษ

ชั้น	อันดับ	ชั้น
ข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวา	1	30-35-40-45
	2	50-55-60-65
	3	70-75-80-85
	พิเศษ	90-100-110-120
ข้าราชการพลเรือนชั้นตรี	1	90-100-110-120
	2	130-140-150-160
ข้าราชการพลเรือนชั้นโท	1	160-170-180-190
	2	200-220-240-260
	3	280-300-320-350
ข้าราชการพลเรือนชั้นเอก	1	350-380-420-460
	2	500-550-600-650
ข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษ	1	650-700-750-800
	2	900-1,000-1,100-1,200
	3	1,300-1,400

8. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2502

พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2502 และในมาตรา 3 ของพระราชบัญญัตินี้ได้ยกเลิกบัญชีเงินเดือนข้าราชการพลเรือนท้ายพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2497 ทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่า การที่รัฐบาลได้กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนมีรายได้จากการปฏิบัติงาน 2 ส่วน คือรายได้จากเงินเดือนตามบัญชีเงินเดือนข้าราชการพลเรือนท้ายพระราชบัญญัติส่วนหนึ่ง และรายได้จากเงินเพิ่มพิเศษประจำเดือนชั่วคราวอีกส่วนหนึ่ง โดยคาดหวังว่าเมื่อภาวะการณ์ต่างๆ เข้าสู่ภาวะปกติแล้ว จะสามารถยกเลิกเงินเพิ่มพิเศษดังกล่าวได้ ซึ่งได้กำหนดเงินเพิ่มดังกล่าวมาตั้งแต่ปี 2486 แต่ข้อเท็จจริงหาได้เป็นเช่นนั้นไม่ เพราะตั้งแต่ได้มีการกำหนดเงินเพิ่มเป็นต้นมา อัตราค่าครองชีพหาได้ลดลงมาแต่กลับเพิ่มสูงขึ้นทุกปีจนทำให้รัฐบาลต้องปรับปรุงเงินเพิ่มดังกล่าวให้สูงขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้น รัฐบาลไม่สามารถที่จะจ่ายเงินเพิ่มพิเศษชั่วคราวดังกล่าวได้ รัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่าการกำหนดให้ข้าราชการมีรายได้ 2 ส่วนนั้น ไม่สะดวกต่อการดำเนินงานด้านบัญชี และเงินเดือนข้าราชการที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติก็ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงจึงควรปรับปรุงเงินเดือนใหม่ให้ตรงตามความเป็นจริง (คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2504 : 246)

โครงสร้างเงินเดือนข้าราชการพลเรือนที่กำหนดนี้ เป็นการรวมเงินเพิ่มพิเศษประจำเดือนชั่วคราวเข้ากับเงินเดือนที่ได้รับตามบัญชีเงินเดือนตามท้ายพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2497 รายได้ของข้าราชการพลเรือนยังคงเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลงเงินเดือนข้าราชการพลเรือนสามัญ ชั้นจัตวา มี 3 อันดับ และอันดับพิเศษอีก 1 อันดับ รวมเป็น 4 อันดับ แต่ละอันดับมีอัตราเงินเดือน 4 ชั้น เงินเดือนขั้นต่ำ 450 บาท ชั้นสูง 900 บาท ข้าราชการพลเรือนชั้นตรี มี 2 อันดับ แต่ละอันดับมีอัตราเงินเดือนขั้นต่ำ 750 บาท ชั้นสูง 1,200 บาท ข้าราชการพลเรือนชั้นโท มี 3 อันดับ แต่ละอันดับมีอัตราเงินเดือน 4 ชั้น เงินเดือนขั้นต่ำ 1,200 บาท ชั้นสูง 2,600 บาท ข้าราชการพลเรือนชั้นเอก มี 2 อันดับ แต่ละอันดับมีอัตราเงินเดือน 4 ชั้น เงินเดือนขั้นต่ำ

2,650 บาท ชั้นสูง 4,300 บาท ข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษมีอัตราเงินเดือน 3 อันดับ
 อันดับ 1 และอันดับ 2 มีอัตราเงินเดือน 4 ชั้น อันดับ 3 มีอัตราเงินเดือน 2 ชั้น เงินเดือนขั้นต่ำ
 4,300 บาท ชั้นสูง 8,000 บาท เงินเดือนขั้นต่ำสุด 450 บาท สูงสุด 8,000 บาท แตกต่างกัน
 18 เท่า มีชั้นเงินเดือนทั้งหมด 47 ชั้น รายละเอียดบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการ
 พลเรือนบัญชีหมายเลข 1 หน้า 36

บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน

บัญชีหมายเลข 1

ข้าราชการพลเรือนสามัญ ข้าราชการพลเรือนรัฐพาณิชย์ และข้าราชการพลเรือนในพระองค์ และข้าราชการครู และข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษ

ชั้น	อันดับ	ชั้น
จัตวา	1	450-475-500-525 บาท
	2	550-575-600-625 บาท
	3	650-675-700-725 บาท
	พิเศษ	750-800-850-900 บาท
ตรี	1	750-800-750-900 บาท
	2	1,000-1,050-1,100-1,200 บาท
โท	1	1,200-1,300-1,400-1,500 บาท
	2	1,600-1,750-1,900-2,050 บาท
	3	2,200-2,350-2,500-2,650 บาท
เอก	1	2,650-2,800-3,000-3,200 บาท
	2	3,600-3,800-4,000-4,300 บาท
พิเศษ	1	4,300-4,600-4,900-5,200 บาท
	2	5,700-6,200-6,700-7,200 บาท
	3	7,650-8,000 บาท

9. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2510

พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2510 เป็นต้นไป และได้ยกเลิกบัญชีเงินเดือนข้าราชการพลเรือนท้ายพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2502 พระราชบัญญัติฉบับนี้นับว่าเป็นพระราชบัญญัติฉบับแรกที่มีการปรับปรุงโครงสร้างเงินเดือนข้าราชการพลเรือนสามัญ นับตั้งแต่ปี 2499 เป็นต้นมา เหตุในการปรับปรุงครั้งนี้เนื่องจากว่า ในปี 2506 รัฐบาลได้รับความช่วยเหลือจากองค์การยูซอม เพื่อปรับปรุงระบบการบริหารงานบุคคลส่วนราชการพลเรือน ผู้เชี่ยวชาญยูซอมได้จัดทำข้อเสนอแนะและความเห็นในการปรับปรุงการบริหารงานบุคคลต่อรัฐบาลหลายประการ ในปี 2508 รัฐบาลได้จัดตั้ง 'คณะกรรมการปรับปรุงระบบข้าราชการพลเรือน' เพื่อพิจารณาข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญยูซอม ข้อเสนอแนะที่สำคัญประการหนึ่งใน 10 ประการ ที่ควรต้องพิจารณาปรับปรุง คือการเพิ่มเงินเดือนข้าราชการ (เอกสารทางวิชาการ ประกอบการประชุมทางวิชาการบริหารงานบุคคล 2513 : เรื่อง 1.3)

คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาข้อเสนอทั้ง 10 ประการ ของผู้เชี่ยวชาญยูซอม โดยเฉพาะในประเด็นปัญหาเรื่องอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนนั้น มีปัญหาสำคัญที่ควรพิจารณาอยู่หลายประการ คือ

(1) ในระยะปี 2495-2508 อัตราค่าครองชีพเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 43 แต่อัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลย ฉะนั้น อัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนจึงไม่เหมาะสมกับค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น

2) การที่รัฐบาลออกภาษีเงินได้ให้แก่ข้าราชการนั้น ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อข้าราชการพลเรือน คือ

(2.1) มีข้อกล่าวหาว่าข้าราชการเป็นอภิสิทธิชน

(2.2) ข้าราชการขาดความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้ เป็นตัวอย่างที่ไม่ดีแก่ประชาชนทั่วไป

(2.3) ข้าราชการโสดได้รับประโยชน์จากการช่วยเหลือมากกว่าข้าราชการที่มีครอบครัวแล้ว

(2.4) ข้าราชการที่มีรายได้ส่วนตัวมากจะได้รับประโยชน์มากกว่าข้าราชการที่มีรายได้ส่วนตัวน้อย

(3) อัตราเงินเดือนบางอันดับมีขั้นวิ่งไม่สม่ำเสมอและไม่เป็นระเบียบ

(4) อัตราเงินเดือนในชั้นตรีและชั้นเอก ซึ่งมี 2 อันดับ ทำให้เงินเดือนของข้าราชการพลเรือนในชั้นนี้ต่ำกว่าผู้อื่น

คณะกรรมการฯ จึงเสนอให้มีการปรับปรุงอัตราเงินเดือนใหม่โดยมีหลักการว่า

(1) ปรับปรุงอัตราเงินเดือนให้สอดคล้องกับค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้นให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

(2) ถือฐานะทางการเงินของแผ่นดินเป็นเกณฑ์สำคัญที่จะต้องพิจารณา

(3) ถือหลักเกณฑ์ให้ข้าราชการเสียภาษีเงินได้เอง และกำหนดอัตราเงินเดือนให้ได้รับสิทธิไม่น้อยกว่าเดิม โดยถือเสมือนว่าข้าราชการทุกคนเป็นโสด

(4) ปรับปรุงอัตราเงินเดือนในชั้น อันดับ และขั้นเสียใหม่ โดยมีหลักการว่า

(4.1) ให้มีอันดับและชั้น ในแต่ละชั้นเป็นระเบียบ

(4.2) ในระหว่างชั้นให้มีการเลื่อนอัตราเงินเดือนได้พอสมควร

(4.3) เพิ่มอันดับของชั้นตรีและชั้นเอกอีก 1 อันดับ

(4.4) หักเงินสะสมเพิ่มขึ้น

ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้รอกการปรับปรุงอัตราเงินเดือนข้าราชการไว้ก่อนเนื่องจากภาวะด้านการเงิน แต่เพื่อมิให้ข้าราชการและลูกจ้างประจำที่มีรายได้น้อยได้รับความเดือดร้อนในการครองชีพมากนัก จึงให้ข้าราชการและลูกจ้างที่มีอัตราเงินเดือน

ตั้งแต่ 900 บาท ลงมาได้รับเงินเพิ่มพิเศษช่วยเหลือค่าครองชีพอีกเดือนละ 50 บาท ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2509 เป็นต้นไป

ปี 2510 ได้มีมติให้มีการปรับปรุงอัตราเงินเดือนข้าราชการใหม่ โดยมีหลักการที่รัฐบาลจะเสียภาษีเงินได้แทนข้าราชการอยู่เช่นเดิม และให้คณะกรรมการฯ พิจารณาปรับปรุงอัตราเงินเดือนตามหลักการดังกล่าว คณะกรรมการฯ ได้ปรับปรุงอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนตามมติคณะรัฐมนตรีแล้วเสนอให้พิจารณาในหลักการว่า

(1) การปรับเข้าขั้นตามบัญชีอัตราเงินเดือนใหม่ให้ข้าราชการได้รับเงินเพิ่มอย่างน้อยคนละ 100 บาท

(2) ให้หักเงินสะสมอย่างน้อยเดือนละ 4% ของเงินเดือน

คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาแล้วลงมติเห็นชอบตามข้อเสนอนี้ (กองนโยบายค่าตอบแทนและสวัสดิการ สำนักงาน ก.พ. 2534 : 41)

โครงสร้างเงินเดือนที่กำหนดใหม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก อัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวามี 4 อันดับ แต่ละอันดับมี 5 ขั้น เงินเดือนขั้นต่ำ 540 บาท ขั้นสูง 1,300 บาท ข้าราชการพลเรือนชั้นตรีมี 3 อันดับ แต่ละอันดับมี 5 ขั้น เงินเดือนขั้นต่ำ 850 บาท ขั้นสูง 1,800 บาท ข้าราชการพลเรือนชั้นโทมี 3 อันดับ อันดับละ 5 ขั้น เงินเดือนขั้นต่ำ 1,300 บาท ขั้นสูง 3,050 บาท ข้าราชการพลเรือนชั้นเอกมี 3 อันดับ อันดับละ 5 ขั้น เงินเดือนขั้นต่ำ 2,750 บาท ขั้นสูง 5,000 บาท ข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษมี 4 อันดับ อันดับละ 1, 2 มี 5 ขั้น อันดับ 3 มี 4 ขั้น อันดับ 4 มี 1 ขั้น เงินเดือนขั้นต่ำ 4,400 บาท ขั้นสูง 8,600 บาท เงินเดือนขั้นต่ำสุด 540 บาท สูงสุด 8,600 บาท แตกต่างกันประมาณ 16 เท่า จำนวนขั้นเงินเดือนทั้งหมด 57 ขั้น เงินเดือนขั้นต่ำสุดเดิม 450 บาท ที่กำหนดใหม่ 540 บาท เพิ่มขึ้นจากเดิมประมาณร้อยละ 20 และเงินเดือนขั้นสูงสุดเดิม 8,000 บาท กำหนดใหม่ 8,600 บาท เพิ่มขึ้นจากเดิมประมาณร้อยละ 8 จำนวนขั้นเงินเดือนเดิม 47 ขั้น กำหนดใหม่ 57 ขั้น เพิ่มขึ้นจากเดิม 10 ขั้น รายละเอียดบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนบัญชีหมายเลข 1 หน้า 40

บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน

บัญชีหมายเลข 1

ข้าราชการพลเรือนสามัญ ข้าราชการพลเรือนรัฐพาณิชย์
และข้าราชการพลเรือนในพระองค์ ข้าราชการครู
และข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษ

ชั้น	อันดับ	ชั้น				
จัตวา	1	540	570	600	630	660 บาท
	2	690	720	750	780	810 บาท
	3	850	900	950	1,000	1,050 บาท
	4	1,100	1,150	1,200	1,250	1,300 บาท
ตรี	1	850	900	950	1,000	1,050 บาท
	2	1,100	1,150	1,200	1,250	1,300 บาท
	3	1,400	1,500	1,600	1,700	1,800 บาท
โท	1	1,300	1,400	1,500	1,600	1,700 บาท
	2	1,800	1,900	2,000	2,150	2,300 บาท
	3	2,450	2,600	2,750	2,900	3,050 บาท
เอก	1	2,750	2,900	3,050	3,200	3,350 บาท
	2	3,500	3,650	3,800	3,950	4,100 บาท
	3	4,250	4,400	4,600	4,800	5,000 บาท
พิเศษ	1	4,400	4,600	4,800	5,000	5,200 บาท
	2	5,400	5,700	6,000	6,300	6,600 บาท
	3	7,000	7,400	7,800	8,200	บาท
	4	8,600	บาท			

10. ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 358 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515

ได้ยกเลิกบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนท้ายพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2510 เป็นการปรับปรุงอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนครั้งที่ 2 นับตั้งแต่ปี 2497 โดยให้ใช้บัญชีหมายเลข 2 ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2516 เป็นต้นไป

มูลเหตุสำคัญของการปรับปรุงอัตราเงินเดือนครั้งนี้ เนื่องจากการปรับปรุงอัตราเงินเดือนครั้งแรกที่มีการขยายชั้นเงินเดือนเพิ่มขึ้นจากเดิม 10 ชั้นนั้นทำให้ข้าราชการที่ทำงานในระยะเวลาเท่ากันกลับได้รับเงินเดือนลดน้อยลงกว่าเดิมเป็นการลดรายได้ของข้าราชการแทนที่จะเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ข้าราชการ จึงมีการร้องเรียนให้รัฐบาลพิจารณาปรับปรุงบัญชีอัตราเงินเดือนใหม่ประกอบด้วยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เสนอแนะให้มีการปรับปรุงอัตราเงินเดือนเสียใหม่รวมทั้งโควตาการเลื่อนชั้นเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษเพื่อช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนกำลังคนที่มีคุณสมบัติพิเศษในส่วนราชการพลเรือน ในปี 2513 คณะรัฐมนตรีจึงมีมติให้ ก.พ. และกระทรวงการคลังเสนอความเห็นเหล่านี้ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา ก.พ. ได้มีมติเสนอความเห็นคณะรัฐมนตรีว่า เห็นควรกำหนดอัตราเงินเดือนขั้นต่ำไว้เดือนละ 600 บาท มีอัตราขั้นวิ่งร้อยละ 7 ในระยะต้น แล้วลดตามส่วนของเงินเดือนที่สูงขึ้น ส่วนการเลื่อนเงินเดือนในกรณีพิเศษให้นำเงินที่ไม่ได้ใช้เลื่อนชั้นเงินเดือนของคนหนึ่งไปเลื่อนให้อีกคนหนึ่งได้ในระหว่างกลุ่มเดียวกัน ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้รอการปรับปรุงอัตราเงินเดือนไว้ก่อน ส่วนการเลื่อนชั้นเงินเดือนในกรณีพิเศษนั้นให้เป็นไปตามหลักการที่ ก.พ. เสนอ (กองนโยบายค่าตอบแทนและสวัสดิการ สำนักงาน ก.พ. 2534:43)

ต่อมาในปี 2515 ซึ่งเป็นระยะเวลาการปฏิวัติ คณะปฏิวัติได้มีมติให้ปรับปรุงอัตราเงินเดือนข้าราชการใหม่ เพื่อที่จะปรับปรุงเงินเดือนให้ใกล้เคียงกับค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้น และลดจำนวนขั้นวิ่งให้น้อยลง โดยกำหนดอัตราเงินเดือนขั้นต่ำไว้เดือนละ 600 บาท และอัตราเงินเดือนขั้นสูงสุดไม่มีการเปลี่ยนแปลงคือกำหนดไว้เดือนละ 8,600 บาท เหมือนเดิม มีจำนวนขั้นวิ่งทั้งหมด 45 ชั้น คณะปฏิวัติได้กำหนดบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนไว้

2 บัญชี บัญชีหมายเลข 1 เป็นบัญชีอัตราเงินเดือนสมบูรณ์แบบ บัญชีหมายเลข 2 เป็นบัญชีอัตราเงินเดือนในระยะแรก ทั้งนี้ เนื่องจากคณะกรรมการพิจารณาเห็นว่า รัฐบาลมีปัญหาด้านการเงินของประเทศไม่สามารถที่จะปรับปรุงอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนให้สมบูรณ์แบบตามบัญชีหมายเลข 1 ได้ จึงเห็นควรให้ข้าราชการพลเรือนได้รับการปรับปรุงอัตราเงินเดือนในระยะแรกตามบัญชีหมายเลข 2 ไปพลางก่อน โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2516 เป็นต้นไป ซึ่งจะทำให้ข้าราชการพลเรือนได้รับเงินเดือนใหม่ในระยะแรกนี้ประมาณร้อยละ 20 ของโครงการทั้งหมด ในปีต่อๆ ไปก็ให้คณะรัฐมนตรีกำหนดอัตราเงินเดือนเป็นรายปีทุกๆ ปี ตามกำลังงบประมาณแผ่นดินจนกว่าจะเข้าขั้น อันดับ และขั้นตามบัญชีหมายเลข 1

โครงสร้างเงินเดือนที่กำหนดใหม่อัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวามี 5 อันดับ อันดับละ 4 ขั้น เงินเดือนขั้นต่ำ 600 บาท ขั้นสูง 1,990 บาท ข้าราชการพลเรือนชั้นตรี มี 3 อันดับ อันดับ 1 มี 5 ขั้น อันดับ 2, 3 มี 4 ขั้น เงินเดือนขั้นต่ำ 850 บาท ขั้นสูง 1,990 บาท ข้าราชการพลเรือนชั้นโทมี 3 อันดับ อันดับ 1 มี 4 ขั้น อันดับ 2, 3 มี 4 ขั้น เงินเดือนขั้นต่ำ 1,480 บาท ขั้นสูง 3,300 บาท ข้าราชการพลเรือนชั้นเอกมี 3 อันดับ อันดับ 1 มี 5 ขั้น อันดับ 2, 3 มี 4 ขั้น เงินเดือนขั้นต่ำ 2,980 บาท ขั้นสูง 5,840 บาท ข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษมี 4 อันดับ อันดับ 1 มี 5 ขั้น อันดับ 2 มี 4 ขั้น อันดับ 3 มี 3 ขั้น อันดับ 4 มี 1 ขั้น เงินเดือนขั้นต่ำ 4,380 บาท ขั้นสูง 8,600 บาท เงินเดือนขั้นต่ำสุด 600 บาท ขั้นสูงสุด 8,600 บาท แตกต่างกันประมาณ 14 เท่า อัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุดจะได้รับเพิ่มจากเดิมประมาณร้อยละ 11 ส่วนอัตราเงินเดือนขั้นสูงสุดคงที่ โครงสร้างบัญชีอัตราเงินเดือนที่กำหนดใหม่นี้แตกต่างไปจากเดิมที่เห็นได้ชัด คือ อัตราเงินเดือนขั้นสูงสุดของชั้นจัตวาจะเท่ากับอัตราเงินเดือนขั้นสูงสุดของชั้นตรี รายละเอียดบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนบัญชีหมายเลข 2 หน้า 43

บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน

บัญชีหมายเลข 2

ข้าราชการพลเรือนสามัญ ข้าราชการพลเรือนรัฐพาณิชย์

ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ ข้าราชการครู

และข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษ

ขั้น	อันดับ	ขั้น
จัตวา	1	600 - 630 - 660 - 690 บาท
	2	720 - 780 - 840 - 880 บาท
	3	940 - 1,000 - 1,060 - 1,160 บาท
	4	1,220 - 1,320 - 1,380 - 1,480 บาท
	5	1,580 - 1,690 - 1,880 - 1,990 บาท
ตรี	1	880 - 940 - 1,000 - 1,060 - 1,160 บาท
	2	1,220 - 1,320 - 1,380 - 1,480 บาท
	3	1,580 - 1,690 - 1,880 - 1,990 บาท
โท	1	1,480 - 1,580 - 1,690 - 1,880 - 1,990 บาท
	2	2,140 - 2,290 - 2,440 - 2,590 บาท
	3	2,740 - 2,980 - 3,140 - 3,300 บาท
เอก	1	2,980 - 3,140 - 3,300 - 3,580 - 3,740 บาท
	2	3,900 - 4,180 - 4,380 - 4,660 บาท
	3	4,860 - 5,240 - 5,460 - 5,840 บาท
พิเศษ	1	4,380 - 4,660 - 4,860 - 5,240 - 5,460 บาท
	2	5,840 - 6,300 - 6,600 - 7,000 บาท
	3	7,400 - 7,800 - 8,200 - บาท
	4	8,600 - บาท

11. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ 11) พ.ศ.2517

พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ยกเลิกบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนท้ายพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2497 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 358 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 เป็นการปรับปรุงอัตราเงินเดือนครั้งที่ 3 นับตั้งแต่ปี 2497 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2517 เป็นต้นไป

มูลเหตุสำคัญในการปรับปรุงอัตราเงินเดือนครั้งนี้ เนื่องจากรัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่า การที่รัฐบาลเป็นผู้เสียภาษีเงินได้แทนข้าราชการนั้น ก่อให้เกิดความรู้สึกว่าข้าราชการเป็นอภิสิทธิ์ชนและทำให้เกิดความรู้สึกไม่เป็นธรรมในหมู่ประชาชน คณะรัฐมนตรีจึงมีมติให้มีการปรับปรุงอัตราเงินเดือนข้าราชการเพื่อให้ข้าราชการเสียภาษีเงินได้เองและในขณะเดียวกันก็ให้ช่วยบรรเทาความเดือดร้อนในการครองชีพของข้าราชการด้วย (กองนโยบายค่าตอบแทนและสวัสดิการ สำนักงาน ก.พ. 2534 : 45)

โครงสร้างเงินเดือนที่กำหนดใหม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากโครงสร้างเดิม อัตราการเพิ่มในแต่ละขั้นเงินเดือนกำหนดให้เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ และให้อัตราการเพิ่มของเงินเดือนในระดับต่ำเพิ่มสูงกว่าอัตราการเพิ่มของเงินเดือนในระดับสูง ซึ่งเดิมอัตราการเพิ่มในแต่ละขั้นเพิ่มเป็นจำนวนเงิน เงินเดือนในขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 25 เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 6.25 และในขั้นที่ 26 ลดอัตราการเพิ่มมาเป็นร้อยละ 6.14 และลดลงมาจนถึงขั้นที่ 45 จะเหลือร้อยละ 5 ซึ่งเป็นอัตราการเพิ่มขึ้นต่ำสุด ในการปรับอัตราเงินเดือนครั้งนี้ ข้าราชการจะได้รับเงินเดือนสุทธิเพิ่มขึ้นจากเดิม ขั้นต่ำสุดคนละ 123 บาท และสูงสุด 416 บาท เงินเดือนข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวาจะมี 4 อันดับ อันดับ 1, 2 มี 4 ขั้น อันดับ 3, 4 มี 5 ขั้น เงินเดือนขั้นต่ำ 750 บาท ขั้นสูง 2,100 บาท ข้าราชการพลเรือนชั้นตรีมี 3 อันดับ แต่ละอันดับมี 5 ขั้น เงินเดือนขั้นต่ำ 1,150 บาท ขั้นสูง 2,680 บาท ข้าราชการพลเรือนชั้นโทมี 3 อันดับ แต่ละอันดับมี 5 ขั้น อัตราเงินเดือนขั้นต่ำ 1,860 บาท ขั้นสูง 4,335 บาท ข้าราชการพลเรือนชั้นเอกมี 3 อันดับ แต่ละอันดับมี 5 ขั้น อัตราเงินเดือนขั้นต่ำ 3,420 บาท ขั้นสูง 7,660 บาท ข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษมี 3 อันดับ แต่ละอันดับมี 5 ขั้น

เงินเดือนขั้นต่ำ 5,175 บาท ขั้นสูง 10,900 บาท เงินเดือนขั้นต่ำสุด 750 บาท ขั้นสูงสุด 10,900 บาท ต่างกันประมาณ 15 เท่า จำนวนขั้นเงินเดือนทั้งหมด 47 ขั้น โดยการขยายอัตราเงินเดือนขั้นสูงสุดเพิ่มขึ้นอีก 2 ขั้น เงินเดือนขั้นต่ำสุดจะได้รับเพิ่มสูงขึ้นกว่าเดิมร้อยละ 25 เงินเดือนขั้นสูงสุดเพิ่มขึ้นกว่าเดิมในอัตราร้อยละ 26 รายละเอียดบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนบัญชีหมายเลข 1 หน้า 46

บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน
บัญชีหมายเลข 1
ข้าราชการพลเรือนสามัญ ข้าราชการพลเรือนรัฐพาณิชย์
ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ ข้าราชการครู
และข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษ

ขั้น	อันดับ	ขั้น
จัตวา	1	750 - 800 - 850 - 900 บาท
	2	955 - 1,015 - 1,080 - 1,150 บาท
	3	1,220 - 1,295 - 1,375 - 1,460 - 1,550 บาท
	4	1,645 - 1,750 - 1,860 - 1,975 - 2,100 บาท
ตรี	1	1,150 - 1,220 - 1,295 - 1,375 - 1,460 บาท
	2	1,550 - 1,645 - 1,750 - 1,860 - 1,975 บาท
	3	2,100 - 2,230 - 2,370 - 2,520 - 2,680 บาท
โท	1	1,860 - 1,975 - 2,100 - 2,230 - 2,370 บาท
	2	2,520 - 2,680 - 2,850 - 3,030 - 3,220 บาท
	3	3,420 - 3,630 - 3,850 - 4,085 - 4,335 บาท
เอก	1	3,420 - 3,630 - 3,850 - 4,085 - 4,335 บาท
	2	4,600 - 4,880 - 5,175 - 5,485 - 5,810 บาท
	3	6,150 - 6,505 - 6,875 - 7,260 - 7,660 บาท
พิเศษ	1	5,175 - 5,485 - 5,810 - 6,150 - 6,505 บาท
	2	6,875 - 7,260 - 7,660 - 8,075 - 8,505 บาท
	3	8,950 - 9,410 - 9,885 - 10,380 - 10,900 บาท

12. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518

พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ยกเลิกพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2497 ซึ่งใช้เป็นระยะเวลาประมาณ 21 ปี เป็นการเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารงานบุคคลในราชการพลเรือนครั้งสำคัญ เหตุที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518 ก็เพราะว่าในปี 2517 สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้พิจารณาเห็นว่าควรจะมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารงานบุคคลในราชการพลเรือนเสียใหม่เพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยได้ยกเลิกชั้นประจำตัวข้าราชการพลเรือนและให้กำหนดระดับตำแหน่งแทน สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีมติให้ยกเลิกพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2497 และประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518 โดยให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2518 เป็นต้นไป ในหลักการใหม่ตำแหน่งต่าง ๆ ในราชการพลเรือนจะแบ่งออกเป็น 11 ระดับ ตั้งแต่ตำแหน่งระดับ 1 ซึ่งเป็นตำแหน่งระดับต่ำสุดจนถึงตำแหน่งระดับ 11 ซึ่งเป็น ระดับสูงสุดตามหน้าที่ความรับผิดชอบ ส่วนอัตราเงินเดือนของข้าราชการพลเรือนนั้นได้กำหนดไว้เป็นบัญชีอัตรา ก, ข, ค, ง, จ, ฉ รวม 6 บัญชีด้วยกัน ในระยะแรกนี้ให้ใช้บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนอัตรา ก. นอกจากนี้ได้กำหนดให้มีการปรับปรุงอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนเมื่อเงินเดือนหรือค่าจ้างทั่วไปสูงขึ้น หรือการจัดสวัสดิการสำหรับข้าราชการพลเรือนไม่เหมาะสมก็ให้เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาปรับปรุงเงินเดือนหรือสวัสดิการให้เหมาะสม วิธีการปรับปรุงเงินเดือนสามารถดำเนินการได้โดยออกเป็นพระราชกฤษฎีกา ไม่จำเป็นต้องแก้ไขพระราชบัญญัติเพื่อปรับปรุงเงินเดือน ซึ่งทำให้การดำเนินการปรับปรุงเงินเดือนสะดวกรวดเร็วขึ้น เป็นหลักการที่กำหนดขึ้นมาใหม่ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 8(6) และ มาตรา 25 ในบัญชีเงินเดือนข้าราชการพลเรือนที่กำหนดขึ้นมาใหม่นี้ได้นำเอาบัญชีอัตราเงินเดือนท้ายพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2517 มาปรับให้เข้ากับระดับตำแหน่งใหม่ ดังนั้น บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน อัตรา ก. จึงมีจำนวนขั้นเงินเดือน อัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุดสูงสุด และขั้นวิ้งต่าง ๆ เหมือนเดิม ไม่เปลี่ยนแปลง

นอกจากได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ ให้ ก.พ.พิจารณาปรับปรุงเงินเดือนและสวัสดิการต่างๆ ให้เหมาะสมแล้ว พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้เปลี่ยนแปลงวิธีการกำหนดตำแหน่งข้าราชการพลเรือนเสียใหม่ ซึ่งในวิธีการเดิมนั้นข้าราชการพลเรือนจะประกอบด้วยชั้นและตำแหน่งควบคู่กัน เช่น ข้าราชการพลเรือนชั้นตรีดำรงตำแหน่งประจำแผนก ข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองได้ กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนมีระดับตำแหน่งตามหน้าที่ความรับผิดชอบโดยกำหนดให้มีข้าราชการพลเรือนสามัญ มี 11 ระดับตำแหน่ง โดยยกเลิกชั้นประจำตัวของข้าราชการพลเรือนสามัญ

โครงสร้างเงินเดือนข้าราชการพลเรือนได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก อัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนได้เปลี่ยนแปลงจากการกำหนดในอัตราขั้นยศ คือ ชั้นจัตวา ตรี โท เอก และพิเศษมาเป็น 11 ระดับ แต่ละระดับมีจำนวนชั้นและอัตราเงินเดือนขั้นต่ำ-สูง ดังนี้

ระดับ	จำนวนชั้น	เงินเดือนขั้นต่ำ (บาท)	เงินเดือนขั้นสูง (บาท)
1	18	750	2,100
2	12	1,375	2,680
3	12	1,750	3,420
4	12	2,230	4,335
5	12	3,030	5,810
6	12	4,085	7,660
7	11	5,175	8,950
8	10	5,810	9,410
9	9	6,505	9,885
10	8	7,260	10,380
11	7	8,075	10,900

พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์สำคัญในการปรับปรุงบัญชีเงินเดือนข้าราชการพลเรือนให้แตกต่างไปจากเดิม การปรับปรุงเงินเดือนข้าราชการพลเรือนครั้งก่อนนั้นจะต้องออกเป็นพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน เพื่อแก้ไขบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนซึ่งต้องใช้เวลาและมีการถกเถียงในสภาอันมาก พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดให้มีการปรับปรุงอัตราเงินเดือน โดยการออกเป็นพระราชกฤษฎีกา ซึ่งทำได้สะดวกรวดเร็วขึ้นและได้มีการกำหนดบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนหลายบัญชีด้วยกันเพื่อความสะดวกในการปรับใช้ นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีการกำหนดเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวได้อีกชนิดหนึ่งนอกเหนือไปจากการปรับปรุงบัญชีเงินเดือน รายละเอียดบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนบัญชีหมายเลข 1 หน้า 45

13. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2521

ปี 2519 กระทรวงกลาโหมได้ขอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาปรับขยายอัตราเงินเดือนข้าราชการทหารให้สูงขึ้นจากเดิมประมาณคนละ 2 ชั้น และตั้งแต่ปี 2519 เป็นต้นมาภาวะการครองชีพต่างๆ ได้เพิ่มสูงขึ้นเป็นอย่างมาก และเพื่อช่วยเหลือข้าราชการผู้มีรายได้น้อยในเบื้องต้น จึงกำหนดให้ข้าราชการที่มีเงินเดือนต่ำกว่าขั้นต่ำของระดับ 6 ได้รับเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวคนละ 200 บาท ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2520 เป็นต้นไป

ปี 2521 กระทรวงกลาโหมได้ขอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาปรับปรุงแก้ไขบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการทหารเสียใหม่ และได้กำหนดบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการทหารเป็นบัญชีหมายเลข 1 บัญชีหมายเลข 2 และบัญชีหมายเลข 3 โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2521 เป็นต้นไป ประกอบกับภาวะการครองชีพโดยทั่วไปได้เพิ่มสูงขึ้นเป็นอย่างมาก ก.พ. กระทรวงการคลังและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตลอดจนข้าราชการพลเรือนได้เรียกร้องให้รัฐบาลปรับปรุงเงินเดือนข้าราชการพลเรือนให้สูงขึ้นเพื่อให้เพียงพอกับค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้น และให้สอดคล้องกับข้าราชการประเภทอื่นที่ได้มีการปรับปรุงอัตราเงินเดือนไปแล้ว รัฐบาลจึงได้เสนอให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาปรับปรุงอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีมติให้นำบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการทหารมาใช้บังคับกับข้าราชการพลเรือนโดยให้ใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2521 เป็นต้นไป (สวัสดิการสำนักงาน ก.พ. 2528 : 1 : 62)

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2521 ได้ยกเลิกบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนท้ายพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518 เป็นการปรับปรุงอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน ครั้งที่ 4 นับตั้งแต่ปี 2497 หรือเป็นการปรับปรุงอัตราเงินเดือนครั้งที่ 1 ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518

บัญชีตัวการเงินเดือนชำระค่าพลเรือน

บัญชี	ก	ข	ค	ง	จ	ฉ	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5	ระดับ 6	ระดับ 7	ระดับ 8	ระดับ 9	ระดับ 10	ระดับ 11	
บัญชี							บาท	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท	
บัญชี					18	18	2,850	3,630	4,600	5,810	7,660	9,885	11,445	12,015	12,615	12,015	บาท	
บัญชี					17	17	2,680	3,420	4,335	5,485	7,260	9,410	10,900	11,445	11,445	11,445	บาท	
บัญชี			18	17	16	16	2,520	3,220	4,085	5,175	6,875	8,950	10,900	12,015	12,015	บาท		
บัญชี			18	17	16	15	2,370	3,030	3,850	4,880	6,505	8,505	10,380	11,445	12,015	บาท		
บัญชี							2,230	2,850	3,630	4,600	6,150	8,075	9,885	10,900	12,015	บาท		
บัญชี							2,100	2,680	3,420	4,335	5,810	7,660	9,410	10,380	11,445	บาท		
บัญชี							1,750	2,220	2,820	3,850	5,485	7,260	8,950	9,885	10,900	บาท		
บัญชี							1,645	2,030	2,630	3,850	5,175	6,875	8,505	9,410	10,380	บาท		
บัญชี							1,550	2,230	2,850	3,630	4,880	6,505	8,075	9,885	10,900	บาท		
บัญชี							1,460	2,230	2,850	3,630	4,880	6,505	8,075	9,885	10,900	บาท		
บัญชี							1,375	2,230	2,850	3,630	4,880	6,505	8,075	9,885	10,900	บาท		
บัญชี							1,295	2,230	2,850	3,630	4,880	6,505	8,075	9,885	10,900	บาท		
บัญชี							1,220	2,230	2,850	3,630	4,880	6,505	8,075	9,885	10,900	บาท		
บัญชี							1,150	2,100	2,680	3,420	4,600	6,150	7,660	8,505	9,410	10,380	บาท	
บัญชี							1,080	1,975	2,520	3,220	4,335	5,810	7,260	8,075	8,950	9,885	บาท	
บัญชี							1,015	1,860	2,370	3,030	4,085	5,485	6,875	7,660	8,505	9,410	บาท	
บัญชี							955	1,750	2,230	2,850	3,850	5,175	6,505	7,260	8,075	8,950	บาท	
บัญชี							900	1,645	2,100	2,680	3,630	4,880	6,150	7,660	8,505	9,410	บาท	
บัญชี							850	1,550	1,975	2,520	3,420	4,600	5,810	6,505	7,260	8,075	บาท	
บัญชี							800	1,460	1,860	2,370	3,220	4,335	5,485	6,150	6,875	7,660	บาท	
บัญชี							750	1,375	1,750	2,230	3,030	4,085	5,175	5,810	6,505	7,260	บาท	
							ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5	ระดับ 6	ระดับ 7	ระดับ 8	ระดับ 9	ระดับ 10	ระดับ 11	
	อัตรา							เงินเดือน										

การเปลี่ยนแปลงบัญชีเงินเดือนข้าราชการพลเรือนในปี 2518 เป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงเฉพาะโครงสร้างเงินเดือนข้าราชการเท่านั้น มิได้มีการปรับปรุงเงินเดือนข้าราชการพลเรือนให้สูงขึ้นแต่ประการใด นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 - 2520 ค่าครองชีพได้เพิ่มสูงขึ้นเป็นอย่างมากเพื่อช่วยเหลือข้าราชการผู้มีรายได้น้อยมิได้รับความเดือดร้อนจากการเพิ่มสูงขึ้นของค่าครองชีพมากนัก รัฐบาลจึงกำหนดให้ข้าราชการที่มีเงินเดือนต่ำกว่า 4,960 บาท ได้รับเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว คนละ 200 บาท ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2521 เป็นต้นไป (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 95 ตอนที่ 156 พ.ศ.2521 : 42)

ในวันที่ 1 มิถุนายน 2521 รัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่าการกำหนดให้ข้าราชการตำรวจเป็นข้าราชการพลเรือนอีกประเภทหนึ่ง ยังไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันสมควรจะแยกการบริหารงานบุคคลของข้าราชการตำรวจออกจากข้าราชการพลเรือนเพื่อให้การบริหารงานบุคคลของข้าราชการตำรวจมีความคล่องตัวและเหมาะสมยิ่งขึ้น (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 95 ตอนที่ 65 พ.ศ.2521 : 5)

บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนที่กำหนดใหม่ ประกอบด้วยบัญชีหมายเลข 1 บัญชีหมายเลข 2 และบัญชีหมายเลข 3 บัญชีหมายเลข 2 มีอัตราการเพิ่มสูงกว่าบัญชีหมายเลข 1 ประมาณร้อยละ 20 บัญชีหมายเลข 3 มีอัตราการเพิ่มสูงกว่าบัญชีหมายเลข 1 ประมาณร้อยละ 40 และสูงกว่าบัญชีหมายเลข 2 ประมาณร้อยละ 16 ในระยะแรกให้อัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนเป็นไปตามบัญชีหมายเลข 1 เมื่อภาวะการครองชีพเปลี่ยนแปลงไปก็ให้ตราพระราชกฤษฎีกาปรับใช้บัญชีอัตราเงินเดือนหมายเลข 2 หรือหมายเลข 3 ได้

โครงสร้างบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนหมายเลข 1 ที่กำหนดใหม่มีลักษณะแตกต่างไปจากโครงสร้างเดิม อัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุด 900 บาท ขั้นสูงสุด 12,690 บาท แตกต่างกันประมาณ 14 เท่า แต่เมื่อรวมกับเงินเพิ่มค่าครองชีพแล้วรายได้อัตราขั้นต่ำได้รับ 1,100 บาท จะแตกต่างกันประมาณ 12 เท่า จำนวนขั้นเงินเดือนทั้งหมด 53 ขั้น เพิ่มขึ้นกว่าเดิม 6 ขั้น อัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุดเพิ่มขึ้นตามบัญชีเงินเดือนประมาณร้อยละ 20

แต่ถ้ารวมเงินเพิ่มค่าครองชีพแล้วจะเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 47 และอัตราเงินเดือน
ขั้นสูงสุดจะเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 16 บัญชีอัตราเงินเดือนหมายเลข 1 แต่ละระดับ
มีจำนวนขั้นและอัตราเงินเดือนขั้นต่ำ ขั้นสูง ดังนี้

ระดับ	จำนวนขั้น	เงินเดือนขั้นต่ำ (บาท)	เงินเดือนขั้นสูง (บาท)
1	20	900	2,535
2	14	1,855	3,355
3	14	1,985	4,110
4	14	2,685	5,210
5	14	3,540	6,710
6	13	4,960	8,960
7	10	6,060	9,360
8	10	6,310	10,220
9	10	7,410	11,140
10	10	8,160	12,140
11	9	8,960	12,690

รายละเอียดบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน บัญชีหมายเลข 1 หน้า 54

14. พระราชกฤษฎีกาให้ปรับใช้บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน หมายเลข 2 ท้ายพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2518 พ.ศ.2522

เป็นพระราชกฤษฎีกาให้ปรับใช้บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน หมายเลข 2
แทนบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนหมายเลข 1 ท้ายพระราชบัญญัติระเบียบ
ข้าราชการพลเรือนพ.ศ.2518 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน
(ฉบับที่ 3) พ.ศ.2521 โดยให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2523 เป็นต้นไป

การปรับปรุงอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนครั้งนี้ นับเป็นครั้งที่ 5 ตั้งแต่ปี 2497 และเป็นครั้งที่ 2 ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2518 ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะให้พิจารณาปรับปรุงอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนจากขั้นต่ำสุดเดือนละ 750 บาท เป็น 900 บาท เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 20 และอัตราเงินเดือนขั้นสูงสุดจาก 10,900 บาท เป็น 12,690 บาท เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 16 โดยเฉลี่ยแล้วข้าราชการพลเรือนจะได้รับการปรับอัตราเงินเดือนให้สูงขึ้นประมาณร้อยละ 15.54 แต่เนื่องจากในปี 2522 รัฐบาลได้ประกาศขึ้นราคาน้ำมันเชื้อเพลิง 2 ครั้ง จึงมีผลกระทบต่อระดับราคาสินค้าและค่าครองชีพโดยทั่วไปเป็นอย่างมาก จึงมีการคาดคะเนกันว่าในปี 2522 ดัชนีราคาผู้บริโภค ปี 2523 จะเพิ่มสูงขึ้นกว่าปี 2521 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 23 จึงทำให้ข้าราชการพลเรือนที่มีรายได้จากอัตราเงินเดือนแต่เพียงอย่างเดียวได้รับความกระทบกระเทือนในการครองชีพเป็นอย่างมาก นอกจากนี้อัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำในเขตกรุงเทพมหานคร ก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปมาก และสูงกว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงอัตราเงินเดือนขั้นต่ำของข้าราชการพลเรือน ในปี 2522 มีการคาดคะเนว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำจะเปลี่ยนแปลงเป็นวันละไม่น้อยกว่า 44 บาท และเมื่อเทียบกับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในปี 2516 ซึ่งกำหนดไว้วันละ 12 บาทแล้ว จะเพิ่มสูงขึ้นประมาณร้อยละ 366.67 อัตราเงินเดือนขั้นต่ำของข้าราชการพลเรือนในปี 2516 กำหนดไว้เดือนละ 600 บาท และถ้าจะให้อัตราเงินเดือนขั้นต่ำนี้เปลี่ยนแปลงไปในอัตราเดียวกับค่าจ้างขั้นต่ำแล้ว ในปี 2522 อัตราเงินเดือนขั้นต่ำก็อาจกำหนดได้เดือนละ 2,200 บาท

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้ ก.พ. จึงได้เสนอให้รัฐบาลพิจารณาปรับปรุงอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนให้สูงขึ้น โดยให้ปรับใช้บัญชีอัตราเงินเดือนหมายเลข 2 และให้ข้าราชการพลเรือนที่มีอัตราเงินเดือนต่ำกว่าขั้นต่ำของระดับ 6 ได้รับเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวคนละ 300 บาท วิธีการดังกล่าวนี้จะทำให้อัตราเงินเดือนขั้นต่ำเปลี่ยนจาก 900 บาท เป็น 1,000 บาท รวมกับเงินเพิ่มค่าครองชีพอีก 300 บาท จะได้รับเดือนละ 1,380 บาท ซึ่งจะได้รับเพิ่มขึ้นจากเดิมประมาณร้อยละ 25.45 อัตราเงินเดือนขั้นสูงจะเปลี่ยนจาก 12,690 บาท เป็น 15,225 บาท เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 19.98

เฉลี่ยแล้วจะเพิ่มขึ้นจากเดิมประมาณร้อยละ 20 และเห็นควรให้มีการปรับปรุงอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน พร้อมกับการปรับปรุงค่าจ้างขั้นต่ำให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านแรงงาน การปรับปรุงอัตราเงินเดือนข้าราชการโดยวิธีนี้ทำได้สะดวกเร็ว โดยออกพระราชกฤษฎีกาปรับใช้อัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน และแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว (กองนโยบายค่าตอบแทนและสวัสดิการ สำนักงาน ก.พ. พ.ศ.2534 : 51)

นอกจากนี้ คณะทำงานพิจารณาแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจได้เสนอให้รัฐบาลพิจารณาปรับปรุงรายได้ของชนกลุ่มต่างๆที่มีความเดือดร้อนมากจากการเปลี่ยนแปลงของค่าครองชีพ ซึ่งได้แก่ กลุ่มเกษตรกรในชนบท กลุ่มผู้ใช้แรงงานในเขตเมืองและกลุ่มผู้มีรายได้ประจำคงที่คือข้าราชการ ข้าราชการบำนาญ ในการเสนอแนะการปรับปรุงรายได้ของข้าราชการนั้น ได้เสนอให้ปรับใช้บัญชีอัตราเงินเดือนหมายเลข 2 และให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2523 เป็นต้นไป

รัฐบาลได้พิจารณาข้อเสนอแนะต่างๆ แล้ว ได้มีมติให้ปรับใช้บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนหมายเลข 2 และให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2523 เป็นต้นไป ให้ข้าราชการที่มีอัตราเงินเดือนไม่เกินเดือนละ 4,800 บาท ตามบัญชีอัตราเงินเดือนหมายเลข 2 ได้รับเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวคนละ 200 บาท และผู้ที่มีอัตราเงินเดือนรวมกับเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวไม่เกินเดือนละ 1,930 บาท ให้ได้รับเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวอีกคนละ 70 บาท (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 96 ตอนที่ 212 2522:16)

ผลการปรับปรุงอัตราเงินเดือนครั้งนี้ โครงสร้างของอัตราเงินเดือนไม่มีการเปลี่ยนแปลงเพียงแต่ทำให้อัตราเงินเดือนในแต่ละขั้นได้รับเพิ่มสูงขึ้นกว่าเดิม อัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุดเปลี่ยนจาก 900 บาท เป็น 1,080 บาท เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 20 อัตราเงินเดือนขั้นสูงสุดเพิ่มขึ้นจาก 12,690 บาท เป็น 15,225 บาท เพิ่มขึ้นประมาณ ร้อยละ 19.98 แต่ถ้าคิดถึงรายได้ทั้งหมดที่ได้รับเพิ่มขึ้นโดยรวมเงินเพิ่มค่าครองชีพแล้ว รายได้ขั้นต่ำสุดจะได้รับเพิ่มขึ้นจาก 1,100 บาท เป็น 1,350 บาท เพิ่มขึ้นประมาณ ร้อยละ 23 และรายได้

ขั้นสูงสุดเปลี่ยนแปลงไปประมาณร้อยละ 20 เช่นเดิม อัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุดและสูงสุดตามบัญชีอัตราเงินเดือนจะต่างกัน 14 เท่า แต่เมื่อรวมเงินเพิ่มค่าครองชีพแล้วจะต่างกันเพียง 11 เท่า บัญชีอัตราเงินเดือนหมายเลข 2 แต่ละระดับมีจำนวนขั้นและอัตราเงินเดือนขั้นต่ำ ขั้นสูง ดังนี้

ระดับ	จำนวนขั้น	เงินเดือนขั้นต่ำ (บาท)	เงินเดือนขั้นสูง (บาท)
1	20	1,080	3,045
2	14	1,905	4,025
3	14	2,385	4,925
4	14	3,225	6,245
5	14	4,245	8,045
6	13	5,945	10,745
7	10	7,265	11,225
8	10	8,045	12,265
9	10	8,885	13,365
10	10	9,785	14,565
11	9	10,745	15,225

รายละเอียดบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน บัญชีหมายเลข 1 หน้า 58

บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน หมายเลข 2

ขั้น	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5	ระดับ 6	ระดับ 7	ระดับ 8	ระดับ 9	ระดับ 10	ระดับ 11
20	บาท 3,045										
19	2,865										
18	2,685										
17	2,505										
16	2,385										
15	2,265	บาท	บาท	บาท	บาท						
14	2,145	4,025	4,925	6,245	8,045	บาท					
13	2,025	3,805	4,685	5,945	7,625	10,745					
12	1,905	3,585	4,465	5,645	7,265	10,265					
11	1,785	3,405	4,245	5,405	6,905	9,875	บาท	บาท	บาท	บาท	
10	1,685	3,225	4,025	5,165	6,545	9,305	11,225	12,265	13,365	14,565	บาท
9	1,610	3,045	3,805	4,925	6,245	8,885	10,745	11,745	12,815	13,965	15,225
8	1,535	2,865	3,585	4,685	5,945	8,465	10,265	11,225	12,265	13,365	14,565
7	1,460	2,685	3,405	4,465	5,645	8,045	9,785	10,745	11,745	12,815	13,965
6	1,395	2,505	3,225	4,245	5,405	7,625	9,305	10,265	11,225	12,265	13,365
5	1,330	2,385	3,045	4,025	5,165	7,265	8,885	9,785	10,745	11,745	12,815
4	1,265	2,265	2,865	3,805	4,925	6,905	8,465	9,305	10,265	11,225	12,265
3	1,200	2,145	2,685	3,585	4,685	6,545	8,045	8,885	9,785	10,745	11,745
2	1,140	2,025	2,505	3,405	4,465	6,245	7,625	8,465	9,305	10,265	11,225
1	1,080	1,905	2,385	3,225	4,245	5,945	7,265	8,045	8,885	9,785	10,745

15. พระราชกฤษฎีกาการปรับให้ใช้บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนหมายเลข 3 ท้ายพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518 พ.ศ.2524

เป็นพระราชกฤษฎีกาให้มีการปรับใช้บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนหมายเลข 3 แทนบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนหมายเลข 2 โดยให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2525 เป็นต้นไป ในช่วงเดือนตุลาคม 2523 ได้มีการแยกข้าราชการออกจากข้าราชการพลเรือน จึงทำให้ข้าราชการพลเรือนคงเหลืออยู่ 4 ประเภท คือ ข้าราชการพลเรือนสามัญ ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ ข้าราชการพลเรือนรัฐพาณิชย์ และข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษ

แม้ว่ารัฐบาลจะได้มีการปรับปรุงเงินเดือนข้าราชการเป็นบัญชีหมายเลข 2 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2523 ซึ่งจะทำให้ข้าราชการได้รับอัตราเงินเดือนเพิ่มสูงขึ้นจากเดิมประมาณร้อยละ 20 แต่เนื่องจากในช่วงระยะปี 2523-2524 รัฐบาลได้มีการดำเนินนโยบายด้านเศรษฐกิจที่สำคัญหลายประการด้วยกัน ซึ่งมีผลกระทบต่อภาวะการครองชีพของข้าราชการทั่วไป นโยบายสำคัญของรัฐบาลในช่วงดังกล่าวนี้ คือ

(1) การปรับปรุงราคาขายปลีกน้ำมันภายในประเทศ เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2523 และต่อมาในปี 2524 ได้มีการปรับปรุงอีก 2 ครั้ง ในวันที่ 21 มกราคม 2524 และ 2 ธันวาคม 2524

(2) การปรับปรุงค่ากระแสไฟฟ้ารวม 2 ครั้ง ในปี 2523 ในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2523 ซึ่งทำให้ราคาเพิ่มขึ้นร้อยละ 35.1 และในวันที่ 1 ตุลาคม 2523 เพิ่มขึ้นร้อยละ 16 และการเก็บค่าธรรมเนียมการใช้ไฟฟ้าเพื่อประหยัดการใช้พลังงานต่อมาในปี 2524 อีก 2 ครั้ง ในวันที่ 20 มกราคม 2524 และ 1 เมษายน 2524

(3) การปรับราคาสินค้าสำคัญบางชนิดให้สูงขึ้น และยกเลิกการควบคุมราคาสินค้าบางประเภทในเดือนตุลาคม 2523

(4) การปรับค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำให้เพิ่มขึ้นจากเดิมในอัตราร้อยละ 20 เมื่อเดือน ตุลาคม 2523

(5) นโยบายในการกำหนดราคาข้าวเปลือก ซึ่งทำให้ราคาข้าวเปลือกเพิ่มสูงขึ้น จากเดิมประมาณร้อยละ 23

(6) การปรับปรุงราคาน้ำประปา ในวันที่ 15 เมษายน 2524

(7) การปรับค่าโดยสารประจำทาง ในวันที่ 20 มิถุนายน 2524

(8) การปรับค่าโดยสารรถไฟและค่าระวางบรรทุก ในวันที่ 1 มิถุนายน 2524

(9) การปรับค่าบริการสื่อสารภายในประเทศ ในวันที่ 15 เมษายน 2524

(10) การปรับค่าเงินบาท 2 ครั้ง ในวันที่ 12 พฤษภาคม 2524 และ 15 กรกฎาคม 2524

(11) การปรับอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ ในวันที่ 1 กรกฎาคม 2524

(12) การปรับค่าแรงขั้นต่ำ ในวันที่ 1 ตุลาคม 2524

(13) การยกเลิกการควบคุมราคาจำหน่ายปูนซีเมนต์

(14) การกำหนดนโยบายรักษาเสถียรภาพของราคาสินค้าเกษตร

จากข้อเท็จจริงต่าง ๆ ดังกล่าวนี้อาจมีผลทำให้ค่าครองชีพโดยทั่วไปเพิ่มสูงขึ้น รัฐบาลจึงเห็นควรให้มีการปรับปรุงบัญชีเงินเดือนข้าราชการเสียใหม่ โดยให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบัญชีอัตราเงินเดือนจากบัญชีอัตราเงินเดือนหมายเลข 2 เป็นบัญชีอัตราเงินเดือนหมายเลข 3 ซึ่งจะทำให้ข้าราชการทุกคนได้รับเงินเดือนเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 16 ส่วนเงินเพิ่มค่าครองชีพนั้นให้คงไว้ในอัตราเดิมและหลักเกณฑ์เดิม และมีผลใช้บังคับ ในวันที่ 1 มกราคม 2525 (กองนโยบายค่าตอบแทนและสวัสดิการ สำนักงาน ก.พ. 2534:53)

ในช่วงปี 2530 ได้มีเสียงเรียกร้องจากข้าราชการได้มีการปรับปรุงเงินเดือนข้าราชการให้เหมาะสมกับค่าครองชีพที่สูงขึ้น ก.พ.ได้จัดทำข้อเสนอต่างๆ เกี่ยวกับ

การปรับปรุงรายได้ข้าราชการให้รัฐบาลพิจารณา รัฐบาลได้พิจารณาปัญหาต่าง ๆ แล้วเห็นว่า เพื่อช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของข้าราชการ จึงเห็นควรให้ปรับปรุงเงินเพิ่มค่าครองชีพใหม่ดังนี้เงินเดือนต่ำกว่าเดือนละ 1,325 บาท ให้ได้รับเงินเพิ่มค่าครองชีพเดือนละ 424 บาท ตั้งแต่ 1,325 บาท แต่ต่ำกว่า 1,395 บาท ให้ได้รับเงินเพิ่มค่าครองชีพเดือนละ 354 บาท ตั้งแต่ 1,395 บาท แต่ต่ำกว่า 1,470 บาท ให้ได้รับเงินเพิ่มค่าครองชีพเดือนละ 284 บาท ตั้งแต่ 1,470 บาท แต่ต่ำกว่า 1,730 บาท ให้ได้รับเงินเพิ่มค่าครองชีพเดือนละ 270 บาท ตั้งแต่ 1,730 บาท และไม่เกิน 4,800 บาท ให้ได้รับเงินเพิ่มค่าครองชีพเดือนละ 200 บาท โดยให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2530 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 104 ตอนที่ 497 2530:7-8)

รูปแบบบัญชีเงินเดือนหมายเลข 3 มีลักษณะเหมือนกับบัญชีหมายเลข 2 ทุกประการ เงินเดือนขั้นต่ำสุดได้เปลี่ยนแปลงจาก 1,080 บาท เป็น 1,255 บาท เพิ่มขึ้นประมาณ ร้อยละ 18 เมื่อรวมเงินเพิ่มค่าครองชีพแล้วจะเปลี่ยนแปลงจาก 1,350 บาท เป็น 1,525 บาท จะเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 13 เงินเดือนขั้นสูงสุดเปลี่ยนแปลงจาก 15,225 บาท เป็น 17,745 บาท เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 17 เงินเดือนขั้นต่ำสุดและสูงสุดต่างกัน 16 เท่า บัญชีอัตราเงินเดือนหมายเลข 3 นี้ เป็นบัญชีสุดท้ายที่มีอยู่ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2521 บัญชีอัตราเงินเดือนหมายเลข 3 แต่ละระดับมีจำนวนขั้นและอัตราเงินเดือนขั้นต่ำขั้นสูง ดังนี้

ระดับ	จำนวนชั้น	เงินเดือนขั้นต่ำ (บาท)	เงินเดือนขั้นสูง (บาท)
1	20	1,255	3,535
2	14	2,205	4,685
3	14	2,765	5,745
4	14	3,745	7,285
5	14	4,945	9,385
6	13	6,935	12,535
7	10	8,475	13,095
8	10	9,385	14,295
9	10	10,365	15,575
10	10	10,415	16,975
11	9	12,355	17,745

รายละเอียดบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน บัญชีหมายเลข 3 หน้า 63

16. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2531

เมื่อมีการปรับใช้บัญชีเงินเดือนข้าราชการพลเรือนหมายเลข 3 ซึ่งเป็นบัญชีสุดท้ายที่มีอยู่ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2518 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2521 การปรับปรุงบัญชีเงินเดือนข้าราชการพลเรือนจะสามารถกระทำได้ก็ต่อเมื่อมีการแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน บัญชีเงินเดือนข้าราชการพลเรือนหมายเลข 3 ได้เริ่มปรับใช้เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2525 ซึ่งได้ปรับเพิ่มสูงขึ้นจากบัญชีหมายเลข 2 ประมาณร้อยละ 16 เมื่อประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2531 ในวันที่ 1 ตุลาคม 2531 ทำให้ข้าราชการพลเรือนมีบัญชีอัตราเงินเดือน 4 บัญชี คือ บัญชี ก. บัญชี ข. บัญชี ค. และบัญชี ง. แต่ให้มีผลใช้บังคับบัญชี ก. ในวันที่ 1 มกราคม 2532 รายละเอียดการปรับปรุงบัญชีเงินเดือนข้าราชการครั้งนี้อาจสรุปได้ ดังนี้

ในช่วงปี 2531 ภาวะเศรษฐกิจได้ขยายตัวสูงขึ้นมากประมาณร้อยละ 10 ซึ่งนับว่าสูงสุดในรอบทศวรรษที่ผ่านมา จึงมีผลกระทบต่อราคาสินค้าอุปโภคบริโภคเป็นอย่างมาก ในช่วงระยะ 6 ปี นับตั้งแต่มีการปรับใช้บัญชีเงินเดือนหมายเลข 3 ดัชนีราคาผู้บริโภคได้เพิ่มขึ้นจาก 181.8 ในปี 2525 เป็น 210.4 ในปี 2531 ซึ่งเพิ่มสูงขึ้นจากเดิมประมาณร้อยละ 16 ในด้านค่าจ้างขั้นต่ำในระยะเดียวกันนี้ ก็ได้มีการปรับให้สูงขึ้นจากวันละ 64 บาท เป็นวันละ 73 บาท ซึ่งเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 14 ข้าราชการพลเรือนซึ่งเป็นผู้ที่มีรายได้ยังชีพจากเงินเดือนจากทางราชการเพียงอย่างเดียว จึงได้รับความเดือดร้อนจากการเพิ่มสูงขึ้นของค่าครองชีพ

ก.พ.ได้ตระหนักถึงปัญหาความเดือดร้อนในการครองชีพของข้าราชการมาโดยตลอด และได้เคยเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาปรับปรุงอัตราเงินเดือนข้าราชการ ตั้งแต่วันที่ 8 มกราคม 2528 ประกอบกับกระทรวงมหาดไทยได้เสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาปรับปรุงอัตราเงินเดือนข้าราชการตำรวจให้ทัดเทียมกับอัตราเงินเดือนข้าราชการทหาร ซึ่งได้มีการปรับไปแล้ว ตั้งแต่วันที่ 2 ตุลาคม 2527 คณะรัฐมนตรีจึงได้ส่งเรื่องดังกล่าวให้คณะกรรมการกลั่นกรองงานบริหารงานบุคคลของรัฐพิจารณา คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาความเห็นของคณะกรรมการกลั่นกรองงานบริหารงานบุคคลของรัฐ เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2530 เห็นชอบตามข้อเสนอ โดยให้มีการปรับอัตราเงินเดือนของข้าราชการตำรวจให้เท่ากับข้าราชการทหารและให้มีการขยายอัตราเงินเดือนของข้าราชการทุกประเภทออกไปอีก 2-3 ชั้น ต่อมาในวันที่ 24 พฤศจิกายน 2530 คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติในการปรับปรุงบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการ และมอบให้สำนักงาน ก.พ.รับไปพิจารณาปรับปรุงโครงสร้างบัญชีเงินเดือนข้าราชการทุกประเภทให้เกิดความเป็นธรรมและเสมอภาคทั้งระบบ และในวันที่ 28 มิถุนายน 2531 คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาข้อเสนอในการปรับปรุงโครงสร้างบัญชีเงินเดือนข้าราชการตามที่สำนักงาน ก.พ.เสนอและข้อเสนอของกระทรวงการคลังที่ให้ปรับปรุงรายได้ของข้าราชการโดยวิธีการปรับเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว ซึ่งไม่ต้องแก้ไขบัญชีเงินเดือนข้าราชการ คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาแล้ว มีมติเห็นชอบตามข้อเสนอของกระทรวงการคลังให้มี

การปรับปรุงรายได้ของข้าราชการทุกประเภทให้สูงขึ้นด้วยวิธีการปรับเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว (กอนนโยบายค่าตอบแทนและสวัสดิการสำนักงาน ก.พ. 2534:56-60)

เงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวที่รัฐบาลเห็นชอบให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2531 คือ

กลุ่มที่ 1 เงินเดือนต่ำกว่าเดือนละ 1,780 บาท ให้ได้รับเงินเพิ่มเดือนละ 500 บาท

กลุ่มที่ 2 เงินเดือนสูงกว่า 1,780 บาท และไม่เกิน 2,625 บาท ให้ได้รับเงินเพิ่มค่าครองชีพ 430 บาท

กลุ่มที่ 3 เงินเดือนสูงกว่า 2,625 บาท และไม่เกิน 4,685 บาท ให้ได้รับเงินเพิ่มค่าครองชีพเดือนละ 370 บาท

กลุ่มที่ 4 เงินเดือนสูงกว่า 4,685 บาท และไม่เกิน 10,855 บาท ให้ได้รับเงินเพิ่มค่าครองชีพเดือนละ 150 บาท

กลุ่มที่ 5 เงินเดือนสูงกว่า 10,855 บาท ให้ได้รับเงินเพิ่มค่าครองชีพเดือนละ 100 บาท

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 105 ตอนที่ 129 2531:2-3)

แต่เมื่อการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลใหม่โดยมี พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐบาลได้มอบหมายให้สำนักงาน ก.พ. พิจารณาปรับปรุงโครงสร้างบัญชีเงินเดือนข้าราชการใหม่และสำนักงาน ก.พ. ได้นำเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2531 พร้อมกับร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตำรวจที่กระทรวงมหาดไทยเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้วมีมติ ดังนี้

(1) ให้ปรับอัตราเงินเดือนข้าราชการให้สูงขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 โดยประมาณ

(2) ปรับอัตราเงินเดือนของข้าราชการตำรวจชั้นยศต่าง ๆ ให้ได้รับในอัตราเดียวกันกับชั้นยศของทหาร และให้อัตราเงินเดือนขั้นสูงของปลัดกระทรวงเท่ากับอัตราเงินเดือนข้าราชการทหารยศพลโท หรือข้าราชการตำรวจยศพลตำรวจโท

(3) ให้ข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับ 1-8 หรือเทียบเท่า ได้รับเงินเพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่มากกว่าข้าราชการชั้นผู้ใหญ่

(4) ให้นำอัตราเงินเดือนของข้าราชการการเมือง ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2531 มาพิจารณากำหนดใหม่ ให้สอดคล้องกับหลักการกำหนดอัตราเงินเดือนใหม่ในครั้งนี้ด้วย

(5) ให้ยกเลิกเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวตามที่เคยมีมติไว้แล้วทั้งหมด

(6) ให้กระทรวงการคลังรับเรื่องการปรับปรุงโครงสร้างบัญชีอัตราเงินเดือนตามที่สำนักงาน ก.พ.เสนอ และร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตำรวจตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ ไปพิจารณาในเรื่องการเงินและผลกระทบที่เกี่ยวข้องในด้านอื่น ๆ เช่น เงินค่าเช่าบ้าน และเงินบำเหน็จบำนาญ รวมทั้งเงินตอบแทนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แล้วนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

สำนักงาน ก.พ.ได้ประสานงานกับกระทรวงการคลังและสำนักงบประมาณดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างบัญชีเงินเดือนข้าราชการประเภทต่าง ๆ และได้นำเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2531 คณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้วมีมติดังนี้

(1) เห็นชอบกับบัญชีอัตราเงินเดือน บัญชี ก. บัญชี ข. บัญชี ค. และบัญชี ง. ของข้าราชการประเภทต่าง ๆ

(2) เห็นชอบให้ปรับปรุงบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการตุลาการ ตามข้อเสนอของกระทรวงการคลัง ดังนี้

(2.1) ข้าราชการตุลาการชั้น 1 ให้ ได้รับเท่ากับข้าราชการพลเรือนระดับ 6 ขั้น
ว้าง 5 ขั้น

(2.2) ข้าราชการตุลาการชั้น 2 ให้ได้รับเท่ากับข้าราชการพลเรือนระดับ 7 ขั้น
ว้าง 14 ขั้น

(2.3) ประธานศาลฎีกา ให้ได้รับเท่ากับนายกรัฐมนตรี

(2.4) คณะตุลาการ ให้ได้รับเงินเดือนของข้าราชการตุลาการชั้น 1 ขั้น
 10 ขั้น

(3) ให้ปรับเงินประจำตำแหน่งของประธานวุฒิสภา และประธานสภาผู้แทน
 ราษฎรให้เท่ากับเงินเดือนนายกรัฐมนตรี

(4) ให้สำนักงาน ก.พ. และกระทรวงการคลัง พิจารณาจัดทำบัญชีกำหนด
 การปรับอัตราเงินเดือนข้าราชการจากอัตราเงินเดือน บัญชี 3 เข้าสู่บัญชีอัตราเงินเดือนบัญชี
 ก.ต่อไป

(5) เฉพาะข้าราชการตำรวจ ให้มีบทเฉพาะกาลให้ข้าราชการตำรวจยศตั้งแต่
 พันตำรวจโทลงมา ที่มีเงินเดือนเต็มขั้น หรือจะเกษียณอายุราชการในปีงบประมาณ 2531
 ได้รับการขึ้นเงินเดือนโดยอาศัยตัวเลขของบัญชีเงินเดือนปัจจุบันในขั้นของขั้นยศถัดขึ้นไป

(6) ให้ใช้บังคับพระราชบัญญัติทั้ง 8 ฉบับ ในวันที่ 1 ตุลาคม 2531 แต่การปรับ
 ให้เข้าบัญชี ก. ให้มีผลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2532 โดยในระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2531
 - 31 ธันวาคม 2531 ให้ได้รับเงินเดือนตามบัญชีปัจจุบัน (บัญชีหมายเลข 3) และ
 เงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว และเมื่อปรับเงินเดือนในวันที่ 1 มกราคม 2532 แล้วให้
 ยกเลิกเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว

อัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุดและสูงสุดต่างกันประมาณ 12 เท่า อัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุด
 ได้รับการปรับให้สูงขึ้นประมาณร้อยละ 38 เมื่อรวมเงินเพิ่มค่าครองชีพกับเงินเดือนขั้นต่ำสุด
 ในบัญชี 3 แต่ถ้าคิดเฉพาะอัตราเงินเดือนขั้นต่ำตามบัญชีเงินเดือนข้าราชการแล้วจะปรับ
 เพิ่มสูงขึ้นประมาณร้อยละ 67

ในวันที่ 4 ตุลาคม 2531 คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติระเบียบ
 ข้าราชการประเภทต่างๆ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณาแล้ว

และความเห็นของกระทรวงการคลังที่เสนอให้ปรับปรุงบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการ
อัยการให้สูงขึ้น ตามคำขอของกรมอัยการ แล้วมีมติดังนี้

(1) ให้นำส่งพระราชบัญญัติทั้ง 8 ฉบับ ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้
พิจารณาแล้ว เสนอสภาผู้แทนราษฎรเป็นเรื่องเร่งด่วน โดยไม่ต้องเสนอคณะกรรมการ
ประสานงานสภาผู้แทนราษฎร

(2) ให้ตัดอัตราเงินเดือนขั้นสูงสุดในชั้น 2 บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการตุลาการ
ทุกบัญชี (เพื่อให้สอดคล้องกับอัตราเงินเดือนขั้นสูงของอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน
ตำแหน่งระดับ 7)

(3) ให้ปรับบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการอัยการให้เท่ากับบัญชีอัตราเงินเดือน
ข้าราชการตุลาการด้วย

(4) ให้กระทรวงการคลังรับไปพิจารณาว่า จะสมควรใช้บัญชีอัตราเงินเดือนใหม่
เพื่อคำนวณบำเหน็จบำนาญแก่ข้าราชการที่เกษียณอายุในปี 2531 หรือไม่

ซึ่งต่อมากระทรวงการคลังได้พิจารณาแล้วเห็นว่ายังไม่เห็นสมควรให้มีการแก้ไขดังกล่าว

ดังนั้น พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2531 ซึ่งเป็น
ฉบับที่ได้ระบุให้มีบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน บัญชี ก. บัญชี ข. บัญชี ค. บัญชี ง.
จึงมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2531 แต่ ในระหว่างที่ยังไม่ได้ตราพระราชกฤษฎีกา
ให้ใช้บัญชี ก. นั้น ก็ให้นำบัญชีหมายเลข 3 มาบังคับใช้ไปพลางก่อนจึงมีผลทำให้ข้าราชการ
ทุกประเภทยังคงได้รับเงินเดือนในอัตราเดิมตามบัญชีหมายเลข 3 ต่อไป จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม
2531

17. พระราชกฤษฎีกาให้ใช้บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน บัญชี ก. ท้ายพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2518 พ.ศ.2531

ในช่วงต้นเดือนธันวาคม 2531 รัฐบาลได้ประกาศใช้บัญชีอัตราเงินเดือนบัญชี ก. โดยให้มีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2532 เป็นต้นไป และให้ยกเลิกเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2532 ด้วย ผลการปรับอัตราเงินเดือนครั้งนี้ทำให้ข้าราชการมีรายได้เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 14 โดยมีอัตราเพิ่มต่ำสุดร้อยละ 9.34 และสูงสุดร้อยละ 22.14 อัตราเงินขั้นต่ำสุดตามบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการได้รับการปรับเพิ่มขึ้นจาก 1,255 บาท เป็น 2,100 บาท เพิ่มขึ้นประมาณ ร้อยละ 67 แต่ถ้ารวมเงินเพิ่มค่าครองชีพแล้ว เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 38 อัตราเงินเดือนขั้นสูงสุดเพิ่มขึ้นจาก 17,745 บาท เป็น 25,000 บาท เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 41 เงินเดือนขั้นต่ำสุด 2,100 บาท ขั้นสูงสุด 25,000 บาท แตกต่างกันประมาณ 12 เท่า จำนวนขั้นเงินเดือนทั้งหมดเดิมมีอยู่ 53 ขั้น ลดลงเหลือ 50 ขั้น

ในการปรับเงินเดือนข้าราชการจากบัญชีหมายเลข 3 เข้าสู่บัญชี ก. นั้น ได้มีการรวบรวมขั้นเงินเดือนในบัญชีหมายเลข 3 อยู่หลายขั้น ถึงแม้ว่าจำนวนขั้นเงินเดือนทั้งหมดในบัญชี ก. จะน้อยกว่าบัญชีเงินเดือนหมายเลข 3 ก็ตาม แต่เมื่อมีการปรับขั้นเงินเดือนเข้าสู่บัญชี ก. แล้วจะทำให้ข้าราชการที่มีเงินเดือนเต็มขั้นในบัญชีหมายเลข 3 สามารถเลื่อนขั้นเงินเดือนตามบัญชีเงินเดือนบัญชี ก. ได้อีก ในกรณีดังกล่าวนี้ทางกระทรวงกลาโหมได้ขออนุมัติคณะรัฐมนตรีเพื่อขอเลื่อนเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษให้แก่ข้าราชการทหาร คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2532 ลงมติไม่อนุมัติ ในขณะที่เดียวกัน อ.ก.พ.วิสามัญเกี่ยวกับค่าตอบแทนและสวัสดิการซึ่งทำการแทน ก.พ. ได้ประชุมเมื่อวันที่ 27 กันยายน 2532 มีมติว่าเพื่อความเป็นธรรมและถือปฏิบัติให้สอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2532 จึงไม่อนุมัติให้มีการเลื่อนขั้นเงินเดือน ระหว่างปี (ในวันที่ 1 มกราคม 2532) สำหรับผู้ที่มีเงินเดือนเต็มขั้นเงินเดือนระหว่างปี (ในวันที่ 1 มกราคม 2532) สำหรับผู้ที่มีเงินเดือนเต็มขั้นในปีงบประมาณ 2531 แต่ถ้าคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติให้มี

การเลื่อนชั้นเงินเดือนระหว่างปีในลักษณะดังกล่าวนี้ สำหรับข้าราชการประเภทหนึ่งประเภทใดแล้ว ก็ควรพิจารณาอนุมัติให้มีการเลื่อนชั้นเงินเดือนระหว่างปีสำหรับข้าราชการทุกประเภทและลูกจ้างของส่วนราชการด้วย

ในการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2532 ได้มีมติเห็นชอบให้ข้าราชการทหารเลื่อนเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษในวันที่ 1 มกราคม 2532 ได้ สำนักงาน ก.พ. จึงได้มีหนังสือลงวันที่ 3 มกราคม 2533 เสนอเรื่องให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติให้ข้าราชการพลเรือนและลูกจ้างประจำได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นเงินเดือนเช่นเดียวกับข้าราชการทหาร ตามที่อ.ก.พ.ฯ ได้มีมติไว้เมื่อวันที่ 27 กันยายน 2532 ต่อมากระทรวงการคลังได้แจ้งให้เลขาธิการคณะรัฐมนตรีทราบที่กำลังพิจารณาเรื่องนี้อยู่ ตามมติของคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2532 ที่มอบหมายให้กระทรวงการคลังพิจารณาตามความจำเป็นและเหมาะสมเพื่อประโยชน์ของทางราชการ เนื่องจากคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ข้าราชการทหารได้รับการเลื่อนชั้นเงินเดือนไปแล้วแต่ข้าราชการพลเรือนและลูกจ้างประจำไม่สามารถที่จะเลื่อนชั้นเงินเดือนดังกล่าวได้ จึงทำให้เกิดความไม่เสมอภาคกัน สำนักงาน ก.พ. และสมาคมข้าราชการพลเรือนจึงได้ยื่นเรื่องต่อนายกรัฐมนตรีให้พิจารณาเรื่องนี้ด้วย เพื่อให้เกิดความเสมอภาคแก่ข้าราชการทุกประเภท นายกรัฐมนตรีจึงสั่งให้กระทรวงการคลังพิจารณาทบทวนเรื่องนี้ ในการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2533 ได้มีมติเห็นชอบตามข้อเสนอของกระทรวงการคลัง โดยให้เลื่อนชั้นเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษแก่ข้าราชการและลูกจ้าง ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2532 รวมทั้งผู้ที่เกษียณอายุ ในวันที่ 1 ตุลาคม 2532 ด้วย

ลักษณะโครงสร้างเงินเดือน บัญชี ก. สรุปได้ดังนี้

ระดับ	จำนวนชั้น	เงินเดือนขั้นต่ำ (บาท)	เงินเดือนขั้นสูง (บาท)
1	18	2,100	4,950
2	14	2,850	5,800
3	14	3,550	7,200
4	14	4,450	8,950
5	14	5,500	11,150
6	14	7,200	14,300
7	13	8,950	16,700
8	13	10,550	19,250
9	12	12,350	21,050
10	12	13,600	23,000
11	12	15,050	25,000

รายละเอียดบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน บัญชี ก. หน้า 72

18. พระราชกฤษฎีกาให้ใช้บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน บัญชี ข.ท้ายพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2518 พ.ศ.2533

ในการปรับใช้บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน บัญชี ก. เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2532 นั้นทำให้ข้าราชการมีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 14 โดยเหตุที่ภาวะเศรษฐกิจในปี 2532 ขยายตัวมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ประกอบกับฐานะการคลังของรัฐบาลมีความมั่นคงมาก มีเงินสดเกินดุลถึง 59,625 ล้านบาท รายได้ประชาชาติและดัชนีราคาผู้บริโภคได้เพิ่มสูงขึ้น โดยดัชนีราคาผู้บริโภคได้เพิ่มสูงขึ้นจากปี 2531 ประมาณร้อยละ 5.4 รายได้ขั้นต่ำของข้าราชการที่กำหนดไว้เดือนละ 2,100 บาท ยังต่ำกว่าค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำ ซึ่งกำหนดไว้เดือนละ 2,340 บาท ถึงร้อยละ 11.43 รัฐบาลจึงเห็นควรให้ปรับใช้บัญชี ข.ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2533

ในต้นปี 2533 คณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจได้พิจารณาแนวนโยบายการแก้ไขปัญหาการสูญเสียกำลังคนในระบบราชการ และได้มีความเห็นว่าการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้จะต้องดำเนินการปรับปรุงระบบราชการหลายด้านด้วยกัน นโยบายประการหนึ่งที่จำเป็นต้องดำเนินการ คือ ปรับปรุงระบบค่าตอบแทนของราชการให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และได้กำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ไว้ว่า

(1) ให้กระทรวงการคลังกำหนดวงเงินร้อยละ 5 ของงบประมาณรายจ่ายอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2534 เป็นต้นไป นำมาบูรณะพัฒนาระบบ โครงสร้างองค์การและค่าตอบแทนของบุคลากรภาครัฐ โดย

(1.1)ให้นำบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการบัญชี ข. ค. และ ง. มาปรับใช้ตั้งแต่ปี 2534 ต่อเนื่องไป

(1.2) มอบให้กระทรวงการคลังและสำนักงาน ก.พ. ร่วมกันพิจารณากำหนด 'เงินเพิ่มพิเศษประจำตำแหน่ง' แก่กำลังคนในระบบราชการกำลังสูญเสียให้ทันประกาศใช้ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2534

(1.3) ให้พิจารณาแยก 'บัญชีอัตราเงินเดือนของผู้บริหาร' ตั้งแต่ระดับรองอธิบดีขึ้นไปออกจากบัญชีเงินเดือนทั่วไป โดยให้ประกาศใช้ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2535

(1.4) มอบให้กระทรวงการคลัง และสำนักงาน ก.พ. ร่วมกันพิจารณาปรับปรุงระบบสวัสดิการให้สามารถเป็นส่วนเสริมรายได้และการดำรงชีวิตของข้าราชการผู้มีรายได้น้อยและปานกลางเป็นหลัก โดยกำหนดให้มูลค่าของสวัสดิการมีสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 30 ของเงินเดือนโดยเฉลี่ย ให้ทันประกาศใช้ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2535

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2533 แล้วมีมติอนุมัติให้ดำเนินการได้

ต่อมากระทรวงการคลัง ได้พิจารณาเห็นว่าฐานะทางการเงินและการคลังของประเทศอยู่ในฐานะมั่นคง และมีเงินคงคลังเกินดุลอยู่มาก ประกอบกับการเพิ่มสูงขึ้นของค่าครองชีพในช่วงต้นปีที่ผ่านมา จึงเห็นควรที่จะปรับปรุงรายได้ของข้าราชการให้เพิ่มสูงขึ้น โดย

ไม่จำเป็นต้องรอต้งงบประมาณปี 2534 ตามมติของคณะรัฐมนตรีดังกล่าว จึงได้เสนอให้มีการปรับปรุงรายได้ของข้าราชการโดยให้ปรับใช้บัญชี ข. ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2533 เป็นต้นไป ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาแล้วเห็นชอบตามข้อเสนอของกระทรวงการคลัง โดยเหตุที่โครงสร้างเงินเดือนบัญชี ข. แตกต่างไปจากบัญชี ก. รัฐมนตรีได้มีมติเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปรับใช้บัญชีเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษ ในครั้งนี้ว่า หากข้าราชการผู้ใดที่ได้รับเงินเดือนยังไม่เต็มขั้นตามบัญชี ก. เมื่อมีการปรับใช้บัญชี ข. ในวันที่ 1 เมษายน 2533 ทำให้ข้าราชการผู้นั้นได้รับเงินเดือนเต็มขั้น เพื่อรักษาสติของข้าราชการกลุ่มนี้ที่จะได้รับการเลื่อนเงินเดือนในวันที่ 1 ตุลาคม 2533 จึงให้ปรับเงินเดือนของข้าราชการที่ได้รับเงินเดือนเต็มขั้นตามบัญชี ข. ในกรณีนี้ได้รับพิจารณาเงินเดือนให้สูงขึ้นอีก 1 ขั้น เป็นกรณีพิเศษในวันที่ 1 ตุลาคม 2533 รวมทั้งข้าราชการที่จะเกษียณอายุในปี 2533 ด้วย ในกรณีของข้าราชการพลเรือนสามัญ ได้แก่ผู้ที่ดำรงตำแหน่งในระดับ 6 และ 7 (กองนโยบาย ค่าตอบแทนและสวัสดิการ สำนักงาน ก.พ. 2534:64)

การปรับอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนครั้งนี้ทำให้ข้าราชการมีรายได้เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 13 ลักษณะโครงสร้างเงินเดือนบัญชี ข. แตกต่างไปจากบัญชี ก. คือ จำนวนขั้นทั้งหมดได้เพิ่มขึ้นจากบัญชี ก. ซึ่งเดิมมี 50 ขั้น ขยายเพิ่มขึ้นเป็น 52 ขั้น จำนวนขั้นในเงินเดือนระดับ 9 ซึ่งในบัญชี ก. มี 12 ขั้น บัญชี ข. เพิ่มขึ้นเป็น 13 ขั้น อัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุดและสูงสุดต่างกัน 13 เท่า อัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุดได้รับการปรับให้สูงขึ้นประมาณร้อยละ 12 และขั้นสูงสุดได้รับการปรับให้สูงขึ้นประมาณร้อยละ 22 ซึ่งลักษณะโครงสร้างของเงินเดือนบัญชี ข. ได้กำหนดค่าของตำแหน่งในระดับสูงให้เพิ่มสูงขึ้นกว่าค่าของตำแหน่งระดับต่ำ เป็นจุดการเปลี่ยนแปลงที่จะมุ่งเน้นการปรับปรุงรายได้ของข้าราชการในระดับบริหารให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับอัตราค่าจ้างในท้องตลาด บัญชี ข. มีจำนวนขั้นเงินเดือนและอัตราเงินเดือนขั้นต่ำและขั้นสูงของแต่ละระดับ ดังนี้

ระดับ	จำนวนชั้น	เงินเดือนขั้นต่ำ (บาท)	เงินเดือนขั้นสูง (บาท)
1	18	2,350	5,600
2	14	3,200	6,580
3	14	4,020	8,200
4	14	5,020	10,150
5	14	6,230	12,580
6	14	7,780	15,500
7	13	9,600	18,100
8	13	11,930	21,950
9	12	13,970	25,100
10	12	16,300	27,300
11	12	19,050	30,600

รายละเอียดบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน บัญชี ข. หน้า 76

19. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535

หลังจากได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518 มาเป็นระยะเวลา 18 ปี ก็ได้มีการปรับปรุงระบบราชการขนาดใหญ่อีกครั้งหนึ่ง โดยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 และให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2535 เป็นต้นไป พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้แบ่งข้าราชการพลเรือนออกเป็น 3 ประเภท คือ ข้าราชการพลเรือนสามัญ ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ ข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษ ส่วนระดับตำแหน่งก็ยังคงไว้ 11 ระดับ เช่นเดิม

ในส่วนของตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญได้กำหนดไว้ 3 ประเภท คือ ประเภททั่วไปประเภทวิชาชีพเฉพาะหรือเชี่ยวชาญเฉพาะ และประเภทบริหารระดับสูงหรือระดับกลาง ข้าราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งใดจะเป็นตำแหน่งวิชาชีพเฉพาะหรือเชี่ยวชาญเฉพาะ หรือตำแหน่งบริหารระดับสูงหรือระดับกลางนั้น จะต้องกำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกา

นอกจากนี้ ยังได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบการกำหนดรายได้ของข้าราชการพลเรือนให้แตกต่างไปจากเดิม คือ ข้าราชการนอกจากมีรายได้จากบัญชีเงินเดือนข้าราชการพลเรือนตามหลักการเดิมแล้ว ข้าราชการพลเรือนที่กำหนดให้อยู่ในกลุ่มตำแหน่งวิชาชีพเฉพาะหรือเชี่ยวชาญเฉพาะ หรือตำแหน่งบริหารระดับสูงหรือระดับกลางนั้น จะได้รับเงินประจำตำแหน่งตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎ ก.พ. และได้กำหนดให้มีเงินประจำตำแหน่งดังกล่าวของกลุ่มวิชาชีพเฉพาะหรือเชี่ยวชาญเฉพาะ หรือบริหารระดับสูงหรือระดับกลางไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน

รายละเอียดในการปรับปรุงเงินเดือนข้าราชการพลเรือนอาจสรุปได้ดังนี้

หลังจากรัฐบาลได้ประกาศให้มีการปรับใช้บัญชี ข. เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2533 แล้ว ปัญหาการสูญเสียกำลังคนในระบบราชการก็หาได้ทุเลาลงไม่ รัฐบาลได้จัดตั้งคณะทำงานขึ้นมาชุดหนึ่งเรียกว่า คณะทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาการสูญเสียกำลังคนระดับสมองในระบบราชการ คณะทำงานได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาคณะรัฐมนตรีพิจารณา เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2534 แล้ว ลงมติเห็นชอบให้กำหนดเงินเพิ่มสำหรับสาขาวิชาชีพที่ขาดแคลนเพื่อแก้ไขปัญหาลูกสูญเสียกำลังคนในระบบราชการตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2534 และมอบหมายให้คณะทำงานนำไปศึกษาหลักการกำหนดเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งผู้บริหาร และให้ปรับปรุงโครงสร้างเงินเดือนข้าราชการออกเป็น 3 บัญชี คือ บัญชีเงินเดือนผู้บริหาร บัญชีเงินเดือนทั่วไป และบัญชีสาขาวิชาชีพที่ขาดแคลน แต่เนื่องจากการคัดค้านการให้เงินเพิ่มแก่สาขาวิชาชีพที่ขาดแคลนดังกล่าวเป็นจำนวนมาก รัฐบาลจึงได้มีมติให้ยกเลิกมาตรการกำหนดเงินเพิ่มสำหรับสาขาวิชาชีพที่ขาดแคลน และให้กำหนดเป็นบัญชีเงินเดือนที่เหมาะสมขึ้นแทน

คณะทำงานได้จัดทำข้อเสนอต่าง ๆ หลายประการด้วยกันโดยเฉพาะการปรับปรุงบัญชีเงินเดือนข้าราชการ ได้เสนอโครงสร้างเงินเดือนข้าราชการที่แตกต่างไปจากเดิมมาก คือ

(1) กำหนดให้มีบัญชีเงินเดือนข้าราชการพลเรือนแนบท้ายพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน 5 บัญชี โดยบัญชีหมายเลข 5 จะประกอบด้วยบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน 3 ประเภท คือ ตำแหน่งประเภททั่วไป ตำแหน่งประเภทวิชาชีพเฉพาะหรือเชี่ยวชาญเฉพาะและตำแหน่งประเภทบริหารระดับสูงหรือบริหารระดับกลาง

(2) ในบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนหมายเลข 1-4 ให้มีบัญชีอัตราเงินประจำตำแหน่งข้าราชการพลเรือน หมายเลข 1-4 ควบคู่กันไปด้วย บัญชีอัตราเงินประจำตำแหน่ง ดังกล่าวประกอบด้วย ตำแหน่งประเภทบริหารระดับสูง หรือบริหารระดับกลาง และตำแหน่งประเภทวิชาชีพเฉพาะหรือเชี่ยวชาญเฉพาะ

(3) ลักษณะโครงสร้างบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนมีการเปลี่ยนแปลงจากหลักการเดิมหลายประการ คือ

(3.1) เปลี่ยนแปลงจากระดับเงินเดือน เป็นอันดับเงินเดือนเพราะในบัญชีเดิมนั้นระดับเงินเดือนและ ระดับตำแหน่งเป็นตัวเลขอย่างเดียวกัน

(3.2) ตัวเลขเม็ดเงินในแต่ละชั้นของเงินเดือน ลักษณะเดิมจะมีส่วนที่ซ้ำซ้อนกัน แต่ที่กำหนดใหม่มีเม็ดเงินไม่ซ้ำกัน เว้นแต่ขั้นต่ำของเงินเดือนอันดับสูงจะซ้ำกับชั้นของเงินเดือนในอันดับต่ำ ลักษณะของชั้นเงินเดือน เช่นนี้ จะทำให้ข้าราชการพลเรือนสามัญ ซึ่งมีระดับตำแหน่งต่างกันแต่ได้รับเงินเดือนเท่ากันตามบัญชี ข. เมื่อจัดเงินเดือนเข้าสู่ตำแหน่งใหม่ และรับเงินเดือนตามบัญชีใหม่จะทำให้ได้รับเงินเดือนต่างกัน คือผู้ที่อยู่ในตำแหน่งระดับสูงจะได้รับเงินเดือนสูงกว่าผู้ที่อยู่ในตำแหน่งระดับต่ำ

(3.3) อัตราการเพิ่มในแต่ละชั้น ซึ่งเดิมกำหนดไว้ให้เพิ่มในอัตราร้อยละทั้งระบบ เฉลี่ยขั้นละร้อยละ 5 แต่ที่กำหนดใหม่ให้เพิ่มเป็นจำนวนเงิน ในแต่ละอันดับ

เงินเดือนมีอัตราการเพิ่มไม่เท่ากัน และเพิ่มในอัตรามากไปหาน้อย คือ ในขั้นต้นๆ ของแต่ละอันดับจะเพิ่มมากแล้วลดน้อยลงตามลำดับ

(4) ในการจัดทำโครงสร้างเงินเดือนข้าราชการนั้น ได้มีการศึกษาเปรียบเทียบกับอัตราค่าจ้างในท้องตลาด พยายามที่จะกำหนดอัตราเงินเดือนข้าราชการให้สอดคล้องกับภาวะค่าจ้างในท้องตลาดจึงได้มีการเน้นให้ข้าราชการในระดับกลางขึ้นไป ได้รับการปรับอัตราเงินเดือนสูงกว่าข้าราชการในระดับล่าง ทั้งนี้ เนื่องจากได้มีการสำรวจพบว่า อัตราเงินเดือนข้าราชการในระดับล่างนั้น มีความแตกต่างไปจากอัตราค่าจ้างในท้องตลาดไม่มากนัก ส่วนในระดับกลางขึ้นไปจนถึงระดับบริหาร อัตราค่าจ้างของภาคเอกชนจะสูงกว่าอัตราเงินเดือนของข้าราชการมาก แต่ทั้งนี้ก็ต้องคำนึงถึงงบประมาณที่จะต้องใช้จ่ายด้วย

(5) กำหนดให้อัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุดของข้าราชการได้รับเดือนละ 3,000 บาท เพื่อให้เหมาะสมกับค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำในขณะนั้น ซึ่งกำหนดไว้วันละ 100 บาท

คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาข้อเสนอต่าง ๆ แล้ว มีมติเห็นชอบให้มีการปรับปรุงอัตราเงินเดือนข้าราชการตามแนวทางดังกล่าว นอกจากนี้คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ข้าราชการที่ไม่ได้เลื่อนเงินเดือนในวันที่ 1 ตุลาคม 2534 เนื่องจากเงินเดือนเต็มขั้น เมื่อปรับใช้บัญชีหมายเลข 1 แล้วหากเงินเดือนยังไม่เต็มขั้น ก็ให้เลื่อนเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษได้ในวันที่ 1 เมษายน 2535

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 ที่ประกาศใช้ในวันที่ 1 เมษายน 2535 ได้กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนได้รับเงินเดือนตามบัญชีหมายเลข 1 แต่ถ้าหากตำแหน่งใดเป็นตำแหน่งที่มีลักษณะงานเป็นวิชาชีพเฉพาะ หรือเชี่ยวชาญเฉพาะ หรือเป็นตำแหน่งบริหารระดับสูงหรือบริหารระดับกลางตามที่ ก.พ. ได้กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาแล้ว ก็จะได้รับเงินประจำตำแหน่งอีกส่วนหนึ่ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎ ก.พ. มาตรการการให้เงินประจำตำแหน่งแก่ข้าราชการนั้นเป็นมาตรการอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้ข้าราชการที่มีความรู้ความสามารถคงอยู่ในวงราชการต่อไป เป็นสิ่งช่วยเสริมที่จะทำให้ข้าราชการมีรายได้เพิ่มขึ้น

การปรับปรุงบัญชีเงินเดือนข้าราชการครั้งนี้ ทำให้ข้าราชการพลเรือนที่รับเงินเดือนในอันดับ 1 และอันดับ 2 มีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 26 อันดับ 3 เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 24 อันดับ 4 เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 23 อันดับ 5 เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 21 อันดับ 6, 7 และ 8 เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 20 อันดับ 9 เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 27 อันดับ 10 เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 35 และอันดับ 11 เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 38 หากคิดรวมทั้งบัญชีแล้วจะได้เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 26 โครงสร้างเงินเดือนบัญชีหมายเลข 1 มีเงินเดือนขั้นต่ำสุด 3,000 บาท ขั้นสูงสุด 42,520 บาท แตกต่างกัน 14 เท่า เมื่อเปรียบเทียบกับบัญชี ข. ที่ใช้อยู่เดิมแล้ว บัญชีเงินเดือนข้าราชการพลเรือนหมายเลข 1 จะแตกต่างจากบัญชี ข. ดังนี้ เงินเดือนอันดับ 1 เงินเดือนขั้นต่ำ 3,000 บาท เพิ่มขึ้นจากเดิมประมาณร้อยละ 27 ขั้นสูง 6,350 บาท เพิ่มขึ้นจากเดิมประมาณร้อยละ 16 จำนวนขั้นเงินเดือนของอันดับ 1 และ 2 เท่าเดิมไม่เปลี่ยนแปลง อันดับ 3 เงินเดือนขั้นต่ำ 5,260 บาท เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 31 เงินเดือนขั้นสูง 9,700 บาท จำนวนขั้นเงินเดือนมากกว่าเดิม 1 ขั้น ส่วนที่ได้รับการปรับของขั้นสูงจะได้เพิ่มประมาณร้อยละ 14 อันดับ 4 เงินเดือนขั้นต่ำ 6,460 บาท เพิ่มขึ้นจากเดิมประมาณร้อยละ 29 เงินเดือนขั้นสูง 11,920 บาท จำนวนขั้นเงินเดือนมากกว่าเดิม 1 ขั้น ส่วนที่ได้รับการปรับของขั้นสูงจะได้เพิ่มประมาณร้อยละ 13 อันดับ 5 เงินเดือนขั้นต่ำ 7,940 บาท เพิ่มขึ้นจากเดิมประมาณร้อยละ 27 เงินเดือนขั้นสูง 14,770 บาท จำนวนขั้นเงินเดือนมากกว่าเดิม 1 ขั้น ส่วนที่ได้รับการปรับของขั้นสูงจะได้เพิ่มประมาณร้อยละ 13 อันดับ 6 เงินเดือนขั้นต่ำ 9,740 บาท ได้รับเพิ่มขึ้นจากเดิมประมาณร้อยละ 25 เงินเดือนขั้นสูง 18,440 บาท จำนวนขั้นเงินเดือนมากกว่าเดิม 1 ขั้น ส่วนที่ได้รับการปรับของขั้นสูงจะได้เพิ่มประมาณร้อยละ 13 อันดับ 7 เงินเดือนขั้นต่ำ 11,980 บาท ได้รับเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 25 เงินเดือนขั้นสูง 22,350 บาท จำนวนขั้นเงินเดือนมากกว่าเดิม 2 ขั้น ส่วนที่ได้รับการปรับของขั้นสูงจะได้เพิ่มประมาณร้อยละ 14 อันดับ 8 เงินเดือนขั้นต่ำ 14,700 บาท เพิ่มขึ้นจากเดิมประมาณร้อยละ 23 เงินเดือนขั้นสูง 27,100 บาท จำนวนขั้นเงินเดือนมากกว่าเดิม 2 ขั้น ส่วนที่ได้รับการปรับของขั้นสูงจะได้เพิ่มประมาณร้อยละ 14 อันดับ 9 เงินเดือนขั้นต่ำ 18,060 บาท ได้รับเพิ่มประมาณร้อยละ 29

เงินเดือนขั้นสูง 31,990 บาท จำนวนขั้นเงินเดือนมากกว่าเดิม 1 ขั้น ส่วนที่ได้รับการปรับของขั้นสูงจะได้เพิ่มประมาณร้อยละ 23 อันดับ 10 เงินเดือนขั้นต่ำ 22,180 บาท ได้เพิ่มประมาณร้อยละ 36 จำนวนขั้นเงินเดือนสูงกว่าเดิม 1 ขั้น ส่วนที่ได้รับการปรับของขั้นสูงจะได้เพิ่มประมาณร้อยละ 33 อันดับ 11 เงินเดือนขั้นต่ำ 25,960 บาท เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 36 เงินเดือนขั้นสูง 42,520 บาท เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 39 จำนวนขั้นเงินเดือนเท่าเดิม โครงสร้างเงินเดือนหมายเลข 1 สรุปได้ดังนี้

ระดับ	จำนวนขั้น	เงินเดือนขั้นต่ำ (บาท)	เงินเดือนขั้นสูง (บาท)
1	18	3,000	6,350
2	14	4,260	7,610
3	15	5,260	9,700
4	15	6,460	11,920
5	15	7,940	14,770
6	15	9,740	18,440
7	15	11,980	22,350
8	15	14,700	27,100
9	14	18,060	31,990
10	13	22,180	37,740
11	12	25,960	42,520

รายละเอียดบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน บัญชีหมายเลข 1 และบัญชีอัตราเงินประจำตำแหน่งข้าราชการพลเรือน บัญชีหมายเลข 1 หน้า 82 และ 83

บัญชีอัตราเงินประจำตำแหน่งข้าราชการพลเรือน หมายเลข 1

ตำแหน่งประเภทบริหารระดับสูง

และบริหารระดับกลาง

บาท	
3	13,500
2	10,500
1	7,000
ก	3,400
ขั้น	อัตรา

ตำแหน่งประเภทวิชาชีพเฉพาะหรือเชี่ยวชาญเฉพาะ

3	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท
	3,600	4,600	5,800	7,000	8,400	9,300	
2	2,400	3,400	4,600	5,800	7,200	8,100	
1	1,200	2,200	3,400	4,600	6,000	6,900	
ขั้น	(ก)	(ข)	(ก)	(ข)	(ก)	(ข)	สูง
	ขั้น		กลาง		สูง		

สรุป

จากประวัติความเป็นมาในการปรับปรุงเงินเดือนข้าราชการพลเรือน ตั้งแต่ปี 2476 - 2535 มีสาระสำคัญพอสรุปได้ว่า

1. ในช่วงปี 2476 - 2502 โครงสร้างบัญชีเงินเดือนข้าราชการพลเรือนไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก ในปี 2476 เงินเดือนขั้นต่ำกำหนดไว้ 20 บาท ได้รับเพิ่มขึ้นเป็น 30 บาท ในปี 2502 ซึ่งเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 50 ส่วนเงินเดือนขั้นสูงกำหนดไว้ 1,000 บาท ได้ปรับเพิ่มขึ้นเป็น 1,400 บาท ได้รับการปรับเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 40 ในระยะเวลาเดียวกันเงินเดือนขั้นต่ำสุดและขั้นสูงสุดตามโครงสร้างบัญชีเงินเดือน แตกต่างกันไม่น้อยกว่า 45 เท่า แต่เนื่องจากรัฐบาลไม่พยายามที่จะปรับปรุงเงินเดือนข้าราชการพลเรือนให้เหมาะสมกับค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้นแต่ใช้วิธีการแก้ปัญหาชั่วคราว โดยให้เป็นเงินเพิ่มค่าครองชีพ และมุ่งให้ความช่วยเหลือแก่ข้าราชการชั้นผู้น้อยเป็นสำคัญ ในระยะแรกก็ให้เฉพาะข้าราชการพลเรือนชั้นผู้น้อย แต่ต่อมาได้จ่ายเงินเพิ่มค่าครองชีพให้แก่ข้าราชการทุกคน และทำให้เงินเพิ่มค่าครองชีพที่ข้าราชการได้รับมากกว่าส่วนของเงินเดือนตามบัญชีเงินเดือนข้าราชการพลเรือน ทำให้เกิดความยุ่งยากและไม่เหมาะสมกับข้อเท็จจริง

2. ในช่วงปี 2502-2517 ในปลายปี 2502 รัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่าค่าครองชีพต่างๆ ไม่มีแนวโน้มที่จะลดลงแต่ประการใด การที่จะยกเลิกเงินเพิ่มค่าครองชีพตามที่เคยตั้งเป้าหมายไว้คงจะเป็นไปไม่ได้ จึงได้มีการปรับปรุงบัญชีเงินเดือนข้าราชการใหม่ โดยรวมเงินเพิ่มค่าครองชีพเข้ากับเงินเดือนที่ได้รับตามบัญชีเงินเดือนข้าราชการในวันที่ 1 พฤศจิกายน 2502 เพื่อให้ข้าราชการได้รับเงินเดือนตามบัญชีเงินเดือนข้าราชการที่กำหนดใหม่ ในระยะนี้ได้มีการปรับปรุงเงินเดือนข้าราชการพลเรือนหลายครั้ง โครงสร้างเงินเดือนข้าราชการได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามการปรับปรุงเงินเดือนข้าราชการ ความแตกต่างระหว่างเงินเดือนขั้นต่ำสุดและสูงสุดได้มีการเปลี่ยนแปลงให้ลดน้อยลง จากความแตกต่างกันประมาณ 18 เท่า ในปี 2502 ได้ลดลงเหลือประมาณ 15 เท่าในปี 2517

3. ในช่วงปี 2518 - 2534 เป็นระยะที่มีการปรับปรุงพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนอย่างขนานใหญ่ โดยยกเลิกพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2497 ที่ได้ใช้มาเป็นระยะเวลา 21 ปี ในการปรับปรุงครั้งนี้ได้ ยกเลิกชั้นประจำของข้าราชการพลเรือนและกำหนดให้มีระดับตำแหน่งขั้นแทน นอกจากนี้ได้บัญญัติให้มีแนวทางและวิธีการปรับปรุงบัญชีเงินเดือนข้าราชการพลเรือนไว้ในพระราชบัญญัติ และได้กำหนดให้ ก.พ.มีหน้าที่เสนอแนะให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาปรับปรุงบัญชีเงินเดือน เงินเพิ่มค่าครองชีพ หรือสวัสดิการ สำหรับข้าราชการพลเรือนให้เหมาะสมกับภาวะค่าครองชีพ ในการปรับปรุงเงินเดือนโดยการเปลี่ยนใช้บัญชีเงินเดือนข้าราชการพลเรือนที่อยู่ท้ายพระราชบัญญัติ หรือการปรับปรุงเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวให้ออกเป็นพระราชกฤษฎีกาปรับปรุงบัญชีเงินเดือนหรือเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว ความแตกต่างระหว่างเงินเดือนขั้นต่ำสุดและขั้นสูงสุดได้ลดน้อยลงกว่าเดิม จาก ประมาณ 15 เท่า ในปี 2518 คงเหลือ ประมาณ 13 เท่าในปี 2534

4. ตั้งแต่ปี 2535 เป็นต้นไป เป็นช่วงที่ได้มีการปรับปรุงพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนอีกครั้ง โดยยกเลิกพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518 ที่ใช้มาเป็นระยะเวลา 18 ปี สำคัญในการปรับปรุงครั้งนี้เพื่อที่จะปรับปรุงระบบการบริหารงานบุคคล โดยให้ อ.ก.พ.กระทรวง อ.ก.พ.กรม รับผิดชอบมากขึ้น และปรับปรุงบัญชีเงินเดือนข้าราชการพลเรือนให้สอดคล้องกับกลุ่มอาชีพอื่น เพื่อจูงใจให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาสู่อาชีพราชการมากขึ้น และจูงใจให้ข้าราชการที่มีความรู้ความสามารถคงอยู่ในราชการต่อไป โครงสร้างบัญชีเงินเดือนข้าราชการพลเรือนที่กำหนดขึ้นใหม่แตกต่างไปจากเดิมมาก ข้าราชการพลเรือนนอกจากจะได้รับเงินเดือนตามบัญชีเงินเดือนข้าราชการพลเรือนแล้ว หากข้าราชการผู้ใดปฏิบัติงานในสายงานวิชาชีพเฉพาะหรือเชี่ยวชาญเฉพาะหรือบริหารงานระดับกลางหรือระดับสูงแล้ว จะได้รับเงินเพิ่มประจำตำแหน่งอีกส่วนหนึ่งด้วยตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎก.พ. และได้มีการกำหนดไว้ล่วงหน้าว่า เมื่อมีการปรับปรุงบัญชีเงินเดือนข้าราชการพลเรือน หมายเลข 5 แล้วบัญชีข้าราชการพลเรือนจะมี 3 บัญชี คือ บัญชีตำแหน่งประเภททั่วไป

ตำแหน่งประเภทบริหารระดับสูงหรือระดับกลาง ตำแหน่งประเภทวิชาชีพเฉพาะหรือเชี่ยวชาญเฉพาะ ซึ่งเป็นแนวความคิดใหม่ที่จะให้ข้าราชการพลเรือนได้รับเงินเดือนตามกลุ่มวิชาชีพ เพื่อให้สามารถปรับปรุงเงินเดือนของข้าราชการในแต่ละกลุ่มวิชาชีพให้เหมาะสมได้

ในช่วงระยะเวลา 59 ปี (พ.ศ. 2476-2535) ตั้งแต่ปี 2476 ซึ่งเป็นปีแรกที่ได้มีการกำหนดบัญชีเงินเดือนข้าราชการพลเรือน ได้มีการปรับปรุงบัญชีเงินเดือนข้าราชการพลเรือนรวม 11 ครั้ง เฉลี่ยแล้วจะมีการปรับปรุงเงินเดือนข้าราชการพลเรือน 6 ปีต่อครั้ง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความล่าช้าในการปรับปรุงเงินเดือนข้าราชการ แต่หลังจากปี 2532 แล้วแนวโน้มที่รัฐบาลจะปรับปรุงรายได้ข้าราชการพลเรือนให้เหมาะสมกับค่าครองชีพนั้นมีแนวโน้มที่ดีขึ้น และคาดหวังว่ารายได้ของข้าราชการพลเรือนในอนาคตคงจะต้องใกล้เคียงกับกลุ่มอาชีพอื่นและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของค่าครองชีพ

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, สำนักงาน. การกำหนดค่าตอบแทน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไอดีเอสแคว้, 2534.
- ____. 'ประมวลข้อเสนอ 10 ประการ ของนายเออร์เนสต์ เอบาร์เบอร์.' ใน เอกสารทางวิชาการประกอบการประชุมทางวิชาการบริหารงานบุคคล 14 กันยายน - 7 ตุลาคม 2513, หน้า 13. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมส่งเสริมการเกษตร, 2513.
- ____. ประมวลพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนพ.ศ.2497-2521. กรุงเทพมหานคร: กองวิชาการ, 2522.
- ____. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2518. กรุงเทพมหานคร : บริษัทประชาชน, 2528.
- ____. และสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ. 200 ปี มหาจักรีวงศ์ และวิวัฒนาการของระบบข้าราชการพลเรือน. กรุงเทพมหานคร : บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2516.
- ชูชาติ ประมูลผล, อมร รักษาสัตย์ และโสรัจ สุจริตกุล. 'การกำหนดอัตราเงินเดือน. ใน การบริหารงานบุคคลในประเทศไทย, หน้า 333-335. พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2505.
- दनัย บุณนาค และคณะ. โครงการวิจัยการปรับปรุงระบบราชการ : เงินเดือนและค่าตอบแทน รายงานครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2528. อัดสำเนา.

ธรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัย. คณะรัฐประศาสนศาสตร์. ประมวลพระราชบัญญัติระเบียบ
ข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2471-2502. พระนคร : มงคลการพิมพ์, 2504.

ประวิณ ฒ นคร. คำอธิบายมาตราพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สมมิตร, 2535.

'พระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว พ.ศ. 2521.'
ราชกิจจานุเบกษา. 95 (31 ธันวาคม 2521) : 42.

'พระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2523.'
ราชกิจจานุเบกษา. 96 (20 ธันวาคม 2522) : 16.

'พระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2530.'
ราชกิจจานุเบกษา. 104 (18 มีนาคม 2530) : 7 - 8.

'พระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2531.'
ราชกิจจานุเบกษา. 105 (5 สิงหาคม 2531) : 2 - 3.

'พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตำรวจ พ.ศ.2521.'
ราชกิจจานุเบกษา. 95 (22 มิถุนายน
2521) : 5.

**Konrad
-Adenauer-
Stiftung**

Internationales Institut

ISBN 974 · 7289 · 08 · 3